

Hölgyeknek nélkülözhetetlen a CREME DE MARGUERITE.

Ezen pompás habserű kenőcs teljesen zsír- és fémmentes, és így nappalra alkalmazható hölgykor helyett, miáltal az arc megóvódik a nap és lég kártevékenységétől. Az arcnak ifjú báj, lágyaságot kölcsönöz; a szeplőt, májfoltot és atkákat eltünteti. Oly rendkívül előnyösen különbözik a toalettevegyszert ezen legújabb s jeles vívmánya minden ősmert hasonnemű készítménytől, hogy teljes meggyőződésünk szerint az sohasem fog hiányozni annak pipere-asztaláról, a ki azt csak egyetlen egyszer is megkísérel. Minden üveghez az orsz. vegykísérleti állomás bizonyítványa van mellékelve, mely a készítmény teljes ártalmatlanságát igazolja. Egy üveg ára használati utasítással együtt 2 frt.

Főraktár: Budapest, Kálvin-tér „Magyar korona” gyógyszertár, honnan postai utánvét mellett is szereshető.

Körülményesebb ősmertetést kívánatra bérmentesen küldünk.

Creme de Marguerite

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

A folyékony glycerin-creme sikerült egyesítése a legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét fontartják. Ez eltér az eddigi közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinon kívül semmi nemű hatályos részket nem tartalmaznak. Ára frt 1.20.

Legfinomabb glycerin-szappan glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztít és élénkíti a bőrt, és a finom piperecsap, an minden kívánt előnyeivel bir Darabja 35 kr.

Párisi hölgypor (legfin. poudre de riz) a bőrnek leggyengédebb fehér színt adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. — Hölgyeknek, a gy férfiaknál is borotválás után nagy kedveltégnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., (fehér és rózsaszín) tollal 1 frt.

Kézmosó-por mandula-szappan és spermactből készítve, a legártatlanabb arcz- és kézbor tisztító szer. 1 doboz ára 50 kr.

Rouge végétal arczpirosító, ára 50 kr.
Török József gyógyszerésznél, Budapest, király-utca 12. Hamisított párisi hölgypor-tól óvakodni tessék. Csak az tekintendő valódinak, melynek dobozában, valamint használati utasításán a fenti védjegy látható.

FRANKLIN-TÁRSULAT MAGYAR IRODALMI INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

A t. cz. részvényesek a folyó évi szeptember 27-én délelőtti 11 óraker a társulat helyiségeiben (Budapesten, egyetem-utca 4. szám, 1-ső emelet) tartandó

TIZENKETTEDIK RENDES ÉVI KÖZGYÜLÉSRE

hivatkozással az alapszabályoknak lent idézett 12. §-ára*) meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt év üzleti eredményeiről.
2. A felügyelőbizottság jelentése és annak alapján az előterjesztett évi számadás és a nyereség felosztása feletti határozat.
3. Az igazgatóság, az irodalmi tanács és a felügyelőbizottság felmentése.
4. Az igazgatóság és irodalmi tanács megválasztása.
5. Az üzletvezető igazgatóval kötendő szerződés megállapítása.
6. Felügyelőbizottság választása a jövő évtőlre, tiszteletdíjának megállapítása.

A részvények az alapszabályok 12. §-a értelmében a társaság pénztárán kívül a magyar általános hitelbank (Budapest, Nádor-utca 12. szám) pénztáránál is letéteményezhetők. A Franklin-Társulat 1834-35-ik évi mérlege a felügyelőbizottságnak a közgyűlés elé terjesztendő jelentésével együtt a társulat helyiségében mátol fogva kapható és megtekinthető. — Budapest, 1885. szeptember hó 15-én.

Az igazgatóság.

* 12. §. Minden részvényes, ki a közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazott részvényes által képviselve megjelen, tíz darab részvénye után egy szavazattal bír, ha részvényeit legalább három nappal a közgyűlés előtt a társaság pénztáránál vagy az összehívásban megjelölt más pénztáránál elozla letéteményezte. Részvényesek, kik a törvény szerinti képviseltetésre utalják, jogukat törvényes képviselőjük által gyakorolhatják.

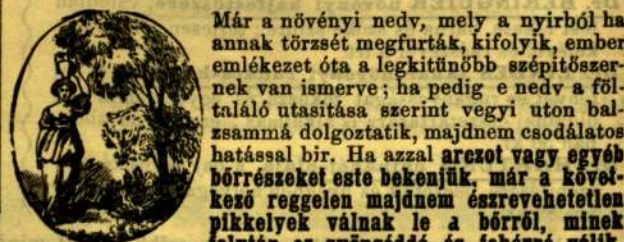
Mérlegszámla. Vagyon: Nyomdai épület 192,170 frt, nyomdai berendezések: gépek 63,940 frt 28 kr., faszerezvények 5,483 frt 50 kr., betűk 116,547 frt 22 kr., összesen 185,971 frt — kr.; betű- és tömöntőde 6,292 frt 12 kr., bútorok 2,114 frt, metszvények 8,929 frt 23 kr., papíroskészet 34,076 frt 62 kr., értékpapírok, mint óvadék 17,268 frt. — pénztári készlet 2,109 frt 37 kr., betűöntőde készlet 2,785 frt 28 kr., munkában levő művek értéke 19,259 frt 32 kr., előre fizetett biztosítási díj 1,540 frt 50 kr., saját hírlapjaink 15,000 frt, adósk 83,601 frt 70 kr., könyvkiadó-üzlet 480,142 frt 95 kr., összesen 1,051,260 frt 09 kr. — **Teher:** Részvénytőke (4000 drb részvény 150 forint) 600,000 frt., tartaléktőke 55,891 frt — kr., tartalék-alap az összes üzleti felszerelések elhasználása által okozott értékesítéseknek pótlására 126,676 frt 19 kr., Franklin-Társulat összes személyzetének segélyező-alapja 1,530 frt 67 kr., Heckenast-féle könyvnyomda személyzetének betegsegélyező házipénztára 1,415 frt 64 kr., hírlapi előzetők le nem járt idejére eső részlet 10,817 frt 85 kr., föl nem vett osztalékok 1883. évre 12 frt, elfogadványok 54,156 frt 51 kr., hitelezők 127,184 frt. 79 kr., nyereség, egyenlegül 73,475 frt 44 kr., összesen: 1,051,260 frt 09 kr.

Üzleteredmény-számla. Kiadás illetőleg veszteség: Központi üzletköltségek és tisztí fizetések 17,910 frt 70 kr., leírás a ház után 1,948 frt 33 kr., veszteség követeléseknél 7,714 frt 25 kr., értékesítések: a nyomdai berendezéseknél 32,105 frt 18 kr., a metszvényeknél 2,907 frt 39 kr., a betűöntődénél 1,044 frt 66 kr., a könyvkiadási jogok, töm- és aczeltablák 419 frt 92 kr., összesen 36,477 frt 10 kr., kamatok 6,878 frt 45 kr., adó-illetelmények és bélyegilletékek 13,489 frt 32 kr., nyereség, egyenlegül 73,475 frt 44 kr., összesen 157,893 frt 59 kr. — **Bevétel** illetőleg nyereség: Athozat a múlt évről 871 frt 69 kr., hírlapjövödelme 12,339 frt 45 kr., nyomda jövödelme 86,725 frt 40 kr., betűöntőde jövödelme 3,758 frt 86 kr., könyvkiadó-üzlet jövödelme 53,350 frt 19 kr., értékpapírok jövödelme: adóm. kamat 848 frt összesen 157,893 frt 59 kr.

Dr. Lengyel F.

nyir-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyirből ha annak törzset megfúrták, kifolyik, ember emlékeztet őta a legkitűnőbb sepsítőszernek van ismerve; ha pedig e nedv a föltaláló utasítása szerint vegyi uton balzsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatással bír. Ha azal arczot vagy egyéb bőrrészeket este bekenjük, már a következő reggelin majdnem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, minek folytán az gyöngéddé és fehérré válik.

E balzsam kisimítja az arcon támadt redőket és himlőhelyeket, fiatal arczsint ad; a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és frisséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt a szeplőt, májfoltokat, anyajegyet, orrvörösséget, bőrtájkát és minden egyéb bőrrazenyntet eltávolít. Egy korsóval használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.; postán küldve 10 kral több. **Fé letét Magyarország számára** Vörök József, gyógyszerésznél, Budapest király-utca 12. szám; Pozsonyban Pistory Bódog, gyógyszer. Tomesváron Tarczay József gyógyszer. Zágrábon Mittelbach Zsigmond gyógyszerésznél.

39-İK SZÁM. 1885. BUDAPEST, SZEPTEMBER 27. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre... 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt (félévre... 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt (félévre... 3 • Külföldi előfizetésekre a postaiak megfutamított vitéllij le csatolandó.

Dr. MAJER ISTVÁN.

(Félszázados írói jubileuma alkalmából.)

ESZTERGOMNAK, a legelső magyar királyi székhelynek, sok nevezetessége van. Fejedelmi fényű bazilikáján, a történelmi dícsőségű primási széken, számos emlékein, műkincsein kívül vannak a társadalom és tudomány terén élt és élő nevezetességei, s ezek között van egy, palotában és kunyhóban egyaránt ismert, szeretett, népszerű nevezetessége: *Majer István* cz. püspök, írói néven *István bácsi*, az országosan ismert népies író, a pedagógiai irodalom egyik veterán bajnokának rokonszenves alakja ez.

Arcképét és rövid életrajzát azért közli mai számunk, mert most 50 éve annak, hogy tollal kezében, lelkesedéssel szívében, szolgáltni kezdte a magyar nemzeti művelődés ügyét irodalomban, népnevelésben és közéletben.

Esztergom városa Majer István írói tevékenységének félszázados jubileumát rokonszenvesen ünnepelte meg.

És midőn e város *István bácsi* nak, a népirónak, közhasznú írói tevékenységéért az elismerés koszoruját óvázniokban nyújtja át, csak önmaga iránti kötelességet rója le, önmagát tiszteli meg. Mert a jeleseknek tiszteletére gyűjtött örömláng visszaveti fényét az ünneplőkre is.

Majer István Esztergomé! Az ő magas állásának fényét, jó szívének kisugárzó melegét első sorban Esztergom érzi. Jótékonyágának tényei itt a legsűrűbbek. Nyilvános pályáján 30 évnél többet töltött Esztergomban.

Jubilánsunk az irodalomban a nép-művelődés ügyét közvetlenül szolgálta mint pedagógiai író, mint képezdei tanár, később mint a fővárosi összes elemi és magán iskolák igazgatója. A magyar pedagógiai írók egyik veteránja tehát, kinek nevéhez e téren az uttörés dicsősége fűződik. De a népies íróknak egyik érdemes előfutárja is ő, azon korból, midőn az írók arisztokracziája nem igen ismerte még föl — néhány jeles költőnken kívül — a népre való hatás titkait.

Majer István, nevelésügyi és népiratival, nem a tudós névért, nem akadémiai babérrért dolgozott; de, hogy használjon

a népnek, benne az olvasási vágyat felkeltse és táplálja — csak azért írt, dolgozott, adott ki könyveket, népiratokat, aranytanácsokat, alapított és szerkesztett naptárt, dolgozott és dolgozik mind e tereken mind e mai napig. Ez a tevékenysége az írói, a tanári, a lelkipáztorkodási téren, huzódik egész életén keresztül szakadatlan láncolatban mai félszázados írói jubileumáig.

Ma már a papi méltóság magas székén, címei és rendjelei fénye közepette, ép úgy a nép *István bácsija*, mint volt pályája kezdetén.

1835-ben, a *»Tudományos Gyűjtemény«*-be írott két értekezésével kezdte írói működését — és ma, 1885-ben, hivatalos és főpapi bokros

teendőin kívül, még mindig az írói tollal van legkedvesebb foglalkozása.

Dr. MAJER ISTVÁN Moesonokon, Nyitramegyében született 1813. aug. 15-én. Derék polgári szülőke gyermeke. Atyja Kluch nyitrai püspöknek sok éven át kedvelt udvari tisztje vala. Elemi kiképeztetést otthon és Érsekújvárott nyert, középtanodai kiképezést Esztergom- és Nagy-Szombatban.

Már mint növendékpap társai között magyar nyelvgyakorló iskolát létesített és társait rajzolni tanította.

Tanulmányai végeztével, fiatal kora miatt, pappá nem szenteltethetvén, a pesti egyetemen jogot hallgatott; majd a báró Sennyei családnál nevelősködött, nevelője volt báró Sennyei Pálnak, a főrendiek háza jelenlegi elnökének.

1836. aug. 29-én pappá szenteltetett és Muzslán, majd Esztergomban segéd-lelkész állásban volt. Ekkor gyakorolta a rézbe metszés művészetét. Szent tárgyú képei több mint száz ezer példányban terjedtek el. Egyéb képei megjelentek a *»Honművészt«*, *»Magyarföld és népei«*, *»Életképek«*, *»Pesti Divatlap«*, a *»Magyar Népujság«* s más vállalatokban, s mindenek fölött *»István bácsi naptára«* 31 évfolyamában.

1842-ben Kópácsy hercegprímás által az Esztergomban föllállított tanítóképezdebe első tanárnak neveztetett ki. Itt működött, mint kitűnő tanár és pedagógiai író mindaddig, míg 1849. okt. 27-én a pesti kir. egyetem bölcsészeti kara által a felsőbb pedagógia tanszékére lön meghíva.

Képezdei tanárkodása idején írta *»Nepnevelés«*-át (1844). Irányadó, uttörő munka volt, melyet Esztergom vármegye 1845-ben köriratilag ajánlott a köztörvényhatóságok figyelmébe; Czaban tót író le is fordította és több tanintézetbe is iskolai könyvül vitetett be. A szerző nagy súlyt fektet e művében közt többi az egészségtanra. Ez időben írta még a következő műveket: *»A magyar képezdek reformja«* (1848.), *»Liturgia«* (1847.), *»Szindarabok az ifjuság számára«* (1847.), *»Egészségtan a nép számára«* (1847.), *»A jó házigazda«* (1848. és 1869.).

Az első egyetemes tanítógyűlésnek (1848.) jegyzője volt. Következő évben,

MAJER ISTVÁN V. PÜSPÖK.

Pirszen (coaks) eladás.

Van szerencsénk ezennel közhírré tenni, hogy 1885 szeptember 1-től helybeli légszergyárainkban az

1-ső rendű és dió-pirszen 100 kilóként 1 frt 50 kr.-ra leszállítottatik.

II-od rendű pirszen 1 forint 20 kr.-ért kapható.

Házhoz szállítás és berakásért **250 kilótól 1000 kilóig** terjedő rendelvényeknél **100 kilóként 14 kr. 1000 kilót** meghaladó egész fuvaroknál, **100 kilóként 10 kr.** számítottatik. Budapest, 1885. augusztus 31.

Általános osztrák légszesztársulat.

A budapesti légszeszt-gyárak helyi igazgatósága.

100.000 forint FŐNYEREMÉNYE

a 'budapesti kiállítási sorsjegyeknek

Egy eredeti sorsjegy csak 1 frt, 11 darab csak 10 frt.

Kapható

LÖRY J. bankházában Budapest, hatvani utca 17. sz. a.

Ismételdők felfogadtatnak.

A fenti bankház eszközi egyszersmind mindennemű állampapírok, részvények és sorsjegyek vételét és eladását napi árfolyam szerint. Előleglet nyújt értékpapírokra igen mérsékelt kamat mellett.

három féléven át, a pesti egyetemen a nevelés-tudomány tanszékét foglalta el.

Pest városa 1850-ben összes elemi és magán iskoláinak igazgatására hívta meg. Ez álláson hét évig működött üdvösen, rendezte a tanítóképző intézetet és a városához való viszonyát, havi értekezleteket tartott, tanítói könyvtár alapítását kezdte meg. Nevezetesebb alkotásai: a tornatanítás terjesztése, az iparosok oktatásának rendezése, a vasárnapi iskolák szervezése, a nőnevelés színvonalának emelése, a hitoktatás ügyének rendezése. Tormay főorvos és Rozmann tanácsossal közreműködve ő alapította meg az első bölcsődét, mely érdemeért őt a párisi és bécsi bölcsőde-egyletek tiszteleti tagul választották.

Szakmájában itt is lelkes és irodalmilag képzett nevelőnek bizonyult. Ez időszaktól több műve ismeretes: „Olvasókönyve” (1853.), „Szivmüvelő beszédek mindkét nemű ifjuság számára” (1855.), „Tapintatos elemi tanító”. Szerkesztette a „Kath. Néplap”-ot (1850.) s „István bácsi, a boldog családapa és okos gazda” (1854. és 1857.) s „Regélő István bácsi” című műveket, melyek mindmennyi családi könyvek lettek a magyar nép kezében. 1856-ban alapította „István bácsi naptár”-t és szerkesztette 1870-ig önmaga, ezen ma is oly kedvelt könyvét a magyar népek, melyből az első kiadások 25 ezer példányban keltek el.

E munkák szerezték meg Majer Istvánnak országos hírnevet az „István bácsi” nevet.

1857-ben egészségi szempontból lemondott pesti állásáról és főpapjától a komárommegyei kúrti plébánia javadalmát nyerte.

Itt működött kilencz éven át, mint mintaszerű magyar plébános, népének és az irodalomnak szentelvéen továbbra is minden erejét. Ismeretes népiratait többnyire e korból írta, szám szerint 15 művet s „Népszerű egyházi beszédek” két kötetben. Plébániája mintaszerű vala, ő maga népének valóságos patriarkhája.

1866. április 28-án esztergomi kanonokká nevezetett ki s azóta ismét Esztergomé. Itt az ez évi porosz háború alatt megsérült harcosokat ápoló egyesületet alapított, mely később jótékony nőegyletté fejlődött. Ebbeli emberbaráti gondolkodása és fáradozásaiért ő felségétől a vaskorona-rendet kapta elismerésül (1867.)

1869-ben apáttá lett; 1876-ban a Lipót-renddel disztinguált főt. 1880. március 21-én stagni címzetes püspöknek nevezetett ki, és Simor János bíbornok-hercegprímás által esztergomi általános helynöknek. Folyó évi május hóban pedig az új főrendiháza megválasztott örökös főrendiházi tagnak.

Ennyi kitüntetéssel elhalmozott fontos állásában működése ma is azon irányok felé munkál, melyek őt ez előtt lelkesítették. Főtanfelügyelője Esztergom egyházmegyének és az elemi iskola-ügyben tevékeny részt vesz. Elnöke az esztergomi jótékony és nevelési egyleteknek. 1867-ben tervezte és létrehozta az „Esztergomi irodalmi egylet”. 1873-ban kiadta „Az esztergomi érseki főmegye papságának közműveltségre ható irodalmi működése” című művét. 1884-ben kiadta nagy folio alakban „Ezer műkereszt” című munkáját, a kereszttről írt e tanulmányát, melyhez önmaga készítette ezer disztinguált a kereszt ornamentikájához, a műipar terén tevényt ezzel jelentékeny szolgálatot. 1885-ben az országos első magyar kiállításán újabb „két ezer műkereszttel” jelent meg, melyben speciálisan műkereszt-metszetei már stílyzáltak jelennek meg.

Népiratainak hatását bizonyítja egyebek között az is, hogy Egerben „István bácsi könyvesháza” cím alatt vállalat indult meg népszerű kiadvá-

nyok terjesztése, részben pedig Majer régibb népies műveinek újabb kiadása végett.

Esztergom ünnepe alkalmából, melyen sok szívesen „éljen” hangzott a jubiláns felé, mi is őszinte szívvvel visszhangoztatjuk azt az obaj-tást, hogy a derék főpapot, a buzgó népnevelőt, a mulattatva oktató népies írókat a gondviselés sokáig tartsa meg az eddigi erőben, ama czélok javára, melyeknek életét szentelte.

KÖHALMI.

SÁMUEL NAPJA.

Lelkemet e nap mindig meghatja!
Ez a nap volt apám nevenapja.
Kis családunk öröme, jókedve,
Kis hajlékunk igazi ünnepeje.

A csehi völgy e napon megszépült,
Részét követelt szivünk örömeiből;
Avagy talán szemünk sugára
Szállt e napon még több fényvel rája.

Bármiképp volt... e vidám szép napra
Ösvényeit, utjait idáda,
Egyre-másra hozta a vendéget...
Kis lakunkba néha be se férték.

Hej de mikor a szó arra tére,
Igyunk immár az egészségére:
A telt pohár bezeg összeeszenget!
Mind elfértünk a kis asztal mellett.

Czifra szónak ő nem volt barátja,
Egyszerűen köszöntöttünk rája,
Igaz érzés egyszerű szavával...
Bizony felért egy-egy imádsággal.

Vége van a kedves szép ünnepnek!
Már csupán az emléken merengek.
Régen, régen porlad ő a földben,
Poharamat nincs kire köszöntsem.

Lelkemet e nap mindig meghatja!
Megjelenik előttem alakja.
Egykor pohárt emelék reája,
Most szivemet emelem hozzája.

DALMADY GYÖZÖ.

SZEPTEMBERBEN.

1885.

Beh, is szerettem én az ősznek
Deregő, nyájas sugarát;
Míg a fák csöndesen vetkőztek,
Kinyílt az elkésett virág.

Víg élet pezsdült síkon, halmon
Csengő, kolomp, pástor dala —
És kipirult reá az alkony,
Megnépesült az éjszaka.

Örültem is az őszhez jöttén —
Ekkor honomba térhetek;
Örömkönyöm záporként öntém
Reád, te búbájós vidék.

Szép lányka simúlt oldalomhoz,
Hulló levéllel suttogott,
Édes csókjaival elhalmoz —
Vagyis régen te halmozott!

Ifjuságonnak egy ábrándja
Vala csupán: e boldog ősz;
És egy szerelme: te lányka!
Ki még távolban tündökölés.

Csak tündökölés s nem melegítés —
Hideg szél fúj... majd megfagyok;
Élet! de is rútul fenytész,
Van vagy nincsen reája ok!

Szegény lányka már matróna,
Hajam géryül, tar homlokom —
S vágyam csupán az az egy vána
Hogy még lehetne tavaszom...

PÁSZTÓL.

HOMOKBÓL FONT KÖTELEK.

ANGOL IRÓÉNY.

Írta FRANCILLON R. E.

HUSZONHATODIK FEJEZET.

Visszatérünk Mabelhez.

Mikor Openshaw kisasszony kinyitotta ablakát, elfeledett örülni kedvese jöttének. Hogy annyi éj után épen ezt kellett választania eljövételére, a mikor a lelkésznek vendége van (a mi esztendőben egyszer történt!) s még fenn vannak ily késő órán! Bizonyára szerette imádját, az magától értetik, — de ezuttal épen nem volt kedveseleg hangolva iránta.

— Mabel, édes, — hangzék alulról, — eljöttem.
Mabel félt szólni, hogy odabenn meghallják, pedig kellett valamit tennie, hogy eltávolítsa az alkalmatlan időben érkezőt.

— Készen vagy? — hangzék újra, sut-togva.
— Nem, nem vagyok. — Távoznia kell!
— Badar beszéd. Minden készen van; jerünk.
— Nem tehetem, Káleb! — uttagó vissza. — Most lehetetlen; még nem feküdtem le.

A helyzet csakugyan komoly volt, még komolyabb, mint Openshaw Mabel is gondolhatta. Tudjuk, hogy ő azt hitte, hogy nincs egyebe, mivel üldözött hősét vigasztalhatta, mint hű szerelme s azért hozzá hűnek kell lennie balsorsában. Mi azonban tudjuk, hogy Quickset uram minden egyéb volt, csak üldözött hős nem. Hanem eljöttnek látta az időt, hogy a gazdag Wrenshaw örökösöt megszoktassa. Ugy vinni a dolgot, hogy sir Miles Heron föl ne találhassa elvesztett leányát, míg Mrs. Quickset Kálebnek nem lesz — akkor lábához borulni s áldását kérni, — nem a legjobb vigjáték leendett e, melyet valaha angol színen játszottak? Mert kettő közül egynek kell bekövetkeznie akkor: vagy elfogadja sir Miles öt vőül, leánya kedveért, s akkor cím, rang, vagyon, mind az övé s eshetőleges öröke; vagy kénytelen — hogy eltegye láb alól — gazdag évdíjjal tenni nyugalomba. Ezt a tervet tehát Quickset Káleb jól kifőzte, mikor Ware urékolt a megbízást nyerte, hogy a „Jó szerencse” hajót s annak utasait keresse s mielőtt tudta volna, hogy Openshaw Mabel nevű leány csakugyan létezik s életben van. Mindenekelőtt a Miles Heron törvényes házassága bizonyítványait kereste, — mert még vándorszinész korából ismert a hagyományt, hogy Miles ur, akkor még ötödik fiu, Garden Margit színész nő szeretője volt, a kit a himlő elcsufított, a világ elfeledett, de Miles ur nem hagyott el. S csakugyan addig kutatta a vidék falusi sekrestyéit s azokban az anyakönyveket, míg meggyőződött a Miles Heron ur törvényes házasságáról, megkövette Pengold lelkész által egy félreos oxfordshirei faluban, tanu csak az egyházi és templomszolgá, a menyasszony keresztneve Margit, — vezetékneve ugyan nem Garden, de mit bizonyít az? színész-nők nem a magok neve alatt játszanak a színpadon, de a templomban a házassági komédiában igazi nevéket kell használniok, ha nem akarják, hogy a törvény az egészet érvénytelennek nyilvánítsa.

Ezen a nyomon aztán tovább kerestett a vidéken, Devon és Dél-Wales partbösszában, hol találta hirt arról, hogy a „Jó szerencse” nevű hajó elveszett s arról egy Openshaw Mabel nevű leányka megmenekült — mert az esketési könyvbe beirt név épen Openshaw Margit volt. S mikor Stoke-Juliotban, Pengold lelkész házában a keresett leányt feltalálta, csak előbbi tervét kelle rá alkalmaznia: elámitni a leányt, magához hajtani szívet, képzetelet; rábirni őt hazugságokkal, üldözési mesékkel, melyek miatt nyíltan fel nem léphet, hogy szökjék vele — s a többi aztán önként következik.

Mabelnek sejtelle sem volt arról, mily gyalázatos csel áldozatává lett — s mégis egy sejtetem, minő a válságos percekben mindig megjelenik a nemes nő szivekben, — megmondta neki, hogy nincs oka örülni kedvese megérkezésének, s hogy a perc, melyben vele szökési ígéretét teljesítenie kell, a lehető legrosszabbul van választva.

— Még nem feküdtem le, — mondá.
— Kik? — kérdezte Káleb.
— Pengold ur és —

— Csak nem Carew Feri? — vágott közbe megrettenve a kapitány.

— Nem, nem ő, — mondá Mabel, de nem akarta megnevezni öreg barátját, — oly valaki, a kit kegyed nem ismer.

No ez még gyanusabb volt Káleb előtt, a kinek épen az ismeretlenlő volt oka rettegni: gazemberek semmitől sem félnek jobban, mint oly tényezőktől, a melyekkel nem képesek számolni.

— A kit én nem ismerem? Ki az, hogy hívják?

— Vernon, — mondá Mabel némi gondolkodás után. — S oh bárcsak elmondhattam volna neki mindent. Ő őszinte barát s meg vagyok győződve, hogy segítségünkre lett volna; s én el is mondtam volna neki mindent, ha őn meg nem tiltotta volna, hogy bárkinek is szóljak.

— Vernon? Mondja kegyed? Vernon! Ah, tudja e, hogy leggonoszabb ellenségeim közül való — egyik fő üldözöm, Mabel, — ha csak nevemet ejti is ki ez ember előtt, el vagyok veszve.

Quickset kapitánynak fogalma sem volt arról, ki lehet ez a Vernon, a ki egyszerre utjába bukkan a stoke-julioti paplakon, csak meg akarta ijeszteni Mabelt, nehogy titkukat el találja árulni. Mabel nem hihette, hogy Vernon, a kit ő ismer, árulója s üldözője lehetne Quickset kapitánynak vagy bárkinek is. Azért próbára akarta tenni kegyesét.

— Ön kétségkívül téved; más Vernon lehet ez, nem a kit ön vel.

— Bizton tudom.
— Leírom őt ön előtt, itélje meg. Vernon ur kis, alacsony, fiatal férfi, szőke, komoly, de nyájas arczu —

— Az az, épen ez a Vernon! Átkozom a —
— No lássa, hogy nem az ön Vernonja, a ki itt van; épen ellenkező képet rajzoltam felőle, csak hogy meggyőzzem önt. Engedje meg, hogy holnap szóljak vele. Most ugy sem hajthatjuk végre elhatározásunkat; most — átláthatja — lehetetlen!

— Lehetetlen, mondja Mabel? — kiálta fel színpadias pathoszsza a megszorult szöktető.
— Lányoknál e szó csak annyit jelent: nem akarok. Lohat, csak akarjon s akarnia kell — most vagy soha. Holnap igazán lehetetlen lesz, akkor én mondom.
— Nem, Káleb; holnapig semmi sem történhetik, a mi elválasszon. Ellenkezőleg, ha bele egyezik, hogy Vernon urat, e nemes, bátor, komoly öreget, ez atyai indulatu barátot, titkunkba avassam, ő lesz tervünk legbiztos előmozdítója.

Kálebnek az idegen nagy szeget ütött a fejébe. Mig azt hitte, hogy fiatal, valaki más is kiszimatolta az Openshaw Mabel gazdag örökségét s azért ólálkodik itt, hogy elűthesse az ő kezéről. Most, hogy öregek, atyai indulatu barátának mondja Mabel, még borzasztóbb gyanu fészkelte magát szívébe, — hátha ő! hátha sir Miles jött a leánya nyomára... Most már még kevésbé lehetett engednie s össze-szedte egész színészi mesterségét. Arcza a kétségbeesett elszánnas kemény vonásait ölté fel s hangja — mennyire a félelem suttagása engedte — zordan hangzott.

— Hát nem lehet, Mabel? Nem akarsz? Ugy isten veled, mert holnap késő! Én itt ablakod alatt várom be sorsomat, ha te elhagysz, akkor szegény Quickset kapitánynak nincs többé vezetni valója!

Mabel emlékezett, mintha ilyen beszédet valami szindarabban hallott vagy olvasott volna — de a Káleb érzelmei ösztentésében még sem kételkedhetett. Szíve elvesztette az ellenállás bátorságát ily erős appellatív szemben.

— Káleb! — suttagó. De az nem felelt; bizonyára érzelmei sulya alatt roskadoz.

— Káleb! — ismétlé a leány.
— Nos? Van-e még mondani valója?
— Semmi, csak hogy — megyek.

Alig ejté ki e szót, szerette volna visszavonni. Valami sugta, hogy elveszítette magát e lépésel. — Káleb — kezdé újra, de a kitanult férfi, ismervé a nőket, nem adott neki időt, hogy kimondott szavát visszavonja.

— Készlüljön, — sugá vissza neki, — mihelyt a tér megtisztul, de mostantól fogva legfőlebb egy óra alatt, itt várom. Kocsim, lovam itt közel, minden kész a szökésre. Szót se többet: legyen készen.

S ezzel visszavonult a bokrok közé, mielőtt a leány valamit szólhatott volna. Szegény Mabel — kétségbe volt esve, a legellenkezőbb érzelmek martaléka. Kivánta, bár soha ne látta volna Quickset Kálebet, kivánta, bár soha se látta volna Carew Ferit, kivánta, bár csak Pengold lelkész helyett Vernon ur halászta volna ki a tengerből!

Hol jár most Carew Feri? mit csinál? Az ő szeszélye ment a föld tulsó oldalára, s ha visszatérne most e perczben: mit tudna neki mondani? — És Pengold lelkész? A ki őt az életre visszahozta, fölnevelte, — a ki egyébiránt (nyugtatá meg lelkiismeretét) nem gondolt vele annyit, mint egy szép kővér malaczával!

Gondolatai közben az idő csak telt. Végre hallotta nyilni a külső ajtót s ismét bezárulni... a vendég tehát elment, s itt az idő, hogy visszavonhatlanul határozozzon sorsa fölött. Egy perczig azon gondolkodott: lefekszik, kioltja gyertyáját, s ha Káleb visszatér és megzörrenti ablakát, fülére huzza a takarót s nem mozdul. De nem! Kálebet nem szabad megcsálnia; szavát adta, azt meg is kell tartania. De hát Vernon urat ne lássa többé soha! Nem ígérte-e neki, hogy élete válságában hozzá fog fordulni tanácsért, segélyért... Hiszen ő akarta, a szó már ajkán volt — de nem lehetett. Ha Káleb csak ezen az éjszakán nem jó vala érette: holnap mindent elmondott volna Vernon urnak, akármi következzék is belőle.

Káleb nem gondolta, hogy mig ő a bokrok közt rejtőzve várja, hogy a tér megtisztuljon, a leány ily lelkiháborgások martaléka. Hiszen mi baja Mabelnek: a boldogság, a szerelem, a legjobb jövő vár reá! Hah, es ő! Ki hitte volna valaha, hogy Quickset Káleb, a vándorszinész, az ügyvédbojtár, egy Wrenshaw baronet, sir Miles Heron leányához jusson s általa maga is a Sir Heron, ki tudja — talán a Wrenshaw baronet címhez is...!

Végre ő is hallja, hogy az ajtó nyílik s csukódik. Végre! tisztul a láthatár. Vár még egy kis ideig — jó ideig, mig a lelkész lefekszik, elalszik, horkolni kezd. Várakozásban kevés idő is sok időnek tetszik. Végre azt hiszi: elég. Odalopozik a Mabel ablakához s egy marék homokot dob fel, hogy megzörrentse. Egy perczet vár — semmi válasz. Új marék homok, ezuttal türelmetlenebbül csapva az ablakhoz. Semmi válasz.

— Átkozott lány! — fakad ki Káleb.
— Átkozott csavargó, magad! — Hangzik egy durva, előtte jól ismert hang mögötté, s egy kemény ököl nyakon ragadja s úgy megszorítja, mintha csavarró prés volna. — Átkozott csavargó, a ki becsületes emberek ablakait homokkal dobálod, éjszakának idején. Hadd lásd-salak, gazember. — Mit! Quickset kapitány! Lehetséges-e?

Káleb is megismerte Pengold lelkész s ijedében összeszegorodott és egy szót sem birt szólni. (Folyt. köv.)

STEFÁNIA FÖHERCZEGNÉ ÉS LEÁNYA.

Mig Rudolf trónörökös hadgyakorlatokon tesz eleget katonai kötelességének, homisimertető nagy könyve szerkesztésében vesz részt, s férfias vadászatonok szórakozik, — fenséges neje, a trónörökös-főhercegné, ez alatt az Adria kék hullámaiban tükröződő Miramare-ben időzött, szíva a tengeri lég üdítő szellőjét s gyönyörködve a hullámok játékában.

A tenger ez elrejtett öblében a nemes lelkű ábrándozó, a fenkölt szellemű Miksa főherczeg, a tragikus véget ért mexikói császár paradicsomot alkotott és tündérvilágot emelt, templomát a szépnek és a családi boldogságnak. Itt ringatózott bájos, és most oly szerencsétlen nejevel, Sarolta császárnéval, a tenger szelid hullámain, a boldogság érzetében s egy nagy jövő dicső álmán;... nem sejtve még, hogy a dicsőség vérvirágokat fog teremni s nemes vére egy távol világrész földét fogja áztatni... Dicsőség, boldogság, álmok, remények — mind oda vannak; de a tenger most is ugy mosolyog, a szép Miramare ma is oly fenségesen tükrözi magát kék hullámaiban.

Stefánia főherczegné, a ki egy ideig boldog lakója volt a pazar fényvel élfársztott fejedelmi kastélynak, csöndes gyönyörrel mereng az őt környező természet elavulhatatlan szépségein s ha a tengerre néző nagy körkényen megállva, a csöndes árra néz, melyen a lágyan zsongó habok fehér vitorlákat lengetnek, mig mögötte koszoros zöld partok magasai véde tekintenek a drága vendégre le: mint környezete, oly üdén mosolyg életének boldog jelene is körülé. A miramare gyászos emlékek a félelemnek és balsejtőnek egyetlen árnyát sem vethetik lelke nyugalmára.

Ne is zavarja semmi boldogságát. Fényes jövőjének álmai lebegienek védő órangyalok szárnyaival a bájos kised fölött is, a ki által boldog anyává lett s kinek mosolyában saját — alig elröppent gyermekkorának képe tükröződik vissza s ki egykor bimbajából ép oly kedves rózsává fog fejlődni, mint ő.

A kised Erzsébet (Mária, Henrietta, Stefánia, Gizella) főherczegnő 1883. szept. 2-án született Laxenburgban, a trónörökös-pár nyári lakhelyül szolgáló császári palotában. Csak az imént töltötte be élete második évét, de korához képest rendkívül fejlett. Hogy bájos kis gyermek s nagy kereszettel elgúltan nézi a körülé levő világot: képink is mutatja. A bécsiék küllőben látásból is jól ismerik, mert naponként — s ha az idő engedi, többnyire nyílt kocsiban — sétakocsizást tesznek a kis főherczegnővel, a ki az ilyenkor kocsija körül sűrűn tolongó nagy sokaságot bátor szemekkel nézi s nem egyszer ujjaskáiról hintett csókokkal viszonozza az élénk üdvözlöket.

Anya és gyermek egyaránt tárgyai a köztiszteltnek és rokonszenvenek: a merre mennek, ezerek mosolya üdvözlí s áldása kíséri. Maradjon életök mindig ily szép; akár a tenger tükre mosolyogjon rájuk, akár a népsokaság ezrei vessék hullámaikat körülök: életök képének kerete legyen vidám és fénylő, tartalma boldog!

A BUDAI VÁRKERTBŐL.

A főváros közönsége, mely előszeretettel nyomul a kiállítás felé, alig látszik még sejtieni, mily gyönyörű, valóban fejedelmi idültőhelye támadt az ellenkező oldalon, a budai várhegynék Pestre néző lejtőjén.

Még néhány évvel ezelőtt vad volt e hely s a kulturától is elhagyott. Nyavalygó bozót takarta a háhapuhós talajt, avar fű zörgött rajta szélben, porlepett akácok közt kanyargott valami útféle, itt-ott roskatag ülőpadokkal, melyekre az alagut bejárata fölötti, Ellipszinek nevezett terrasról néha katonabanda igyekezett közönséget csábítani.

Budapest emelkedésével, szépülésével egyre feltűnőbb kezdett válni s 1875-ben, midőn a Dunasoron már mindenfelé palotasorok állottak, nagyon is szemérsértő látványt nyújtott a fejedelmi lak alatt elterülő vadon, dünnemeléki ódon házikóival. Ekkor rendelte el ő felsége, hogy a várdomb alatt elhuzódó hársor megvásároltassék, leromboltassék s a várkert izléses építkezésekkel szegélyeztessék. Ybl Miklós el is készíté a díszes keretet, mely ma egyik büszkesége a budai Dunaparknak s melyet a „Vasárnapi Ujság” 1879-iki és 1881-iki folyamain képbén és szövegben részletesen ismer-tettünk.

Ez ismertetés azonban csak az épületekre s az udvar számára fontartott és a nagy közönségtől elzárt kertészre vonatkozott. E munkálatok 1.362.000 forintra menő költségeihez ő felsége még 270 ezer forintot engedélyezett a várhegy-lejtő azon részének átalakítására és rendezésére, mely a gözsíkló és a királyi kert között terül s melyben a király a főváros közönségének kívánt egy díszes sétahelylyt kedvezkedni, honnan gyönyörű kilátás nyílik a Dunára, a rajta túl fekvő Pest háztengerére és a fővárost környező síkságra a váci és csömöri hegyekig.

1881-ben a munkások százait lehetett látni a budai várdalában, a mint a talajt egyen-

tik, az emelkedéseket levágják, a mélyedéseket feltöltik, utakat döngölnek s hordják a földet és kavicsot. Leszedték róla mindent a régi felületből, leszedték az ócska ruhát, sőt meg is nyúzták imittamott, hogy sima felületet nyerjen, melyre aztán négyszögű falatokban ragaszták az úde friss gypset, míg az egész vároddal szép zöld burkot nem kapott, melyet széles, szelíd lejtőjű gyalogutak metszenek, thuya- és puszpángszegélylyel, meg-megszakítva fehér kőből faragott lépcsőzetekkel, terraszokkal, melyek körül bokrok és virágok csoportjai s a szőnyegkerítészet remekei terülnek.

Most a vár e részének bástyafalai alatt a főváros egyik legszebb üdülő helye van, mely alólól a siklóól balra hajló út által, fölülről a várpalota és a régi fegyvertár felől aláhuzódó két lépcsőzeten keresztül közelíthető meg.

Az utak, a hol a gőzsikló pályáját érintik, vasrácsosattal vannak elrekesztve, terraszt képezve ülépadokkal. Rajzolónk ezt a pontot választotta, hogy a várkertnek a közönség számára nyitva álló részét, a fölötte emelkedő palotával, fölvegye.

ERZSÉBET FŐHERCEGNŐ.

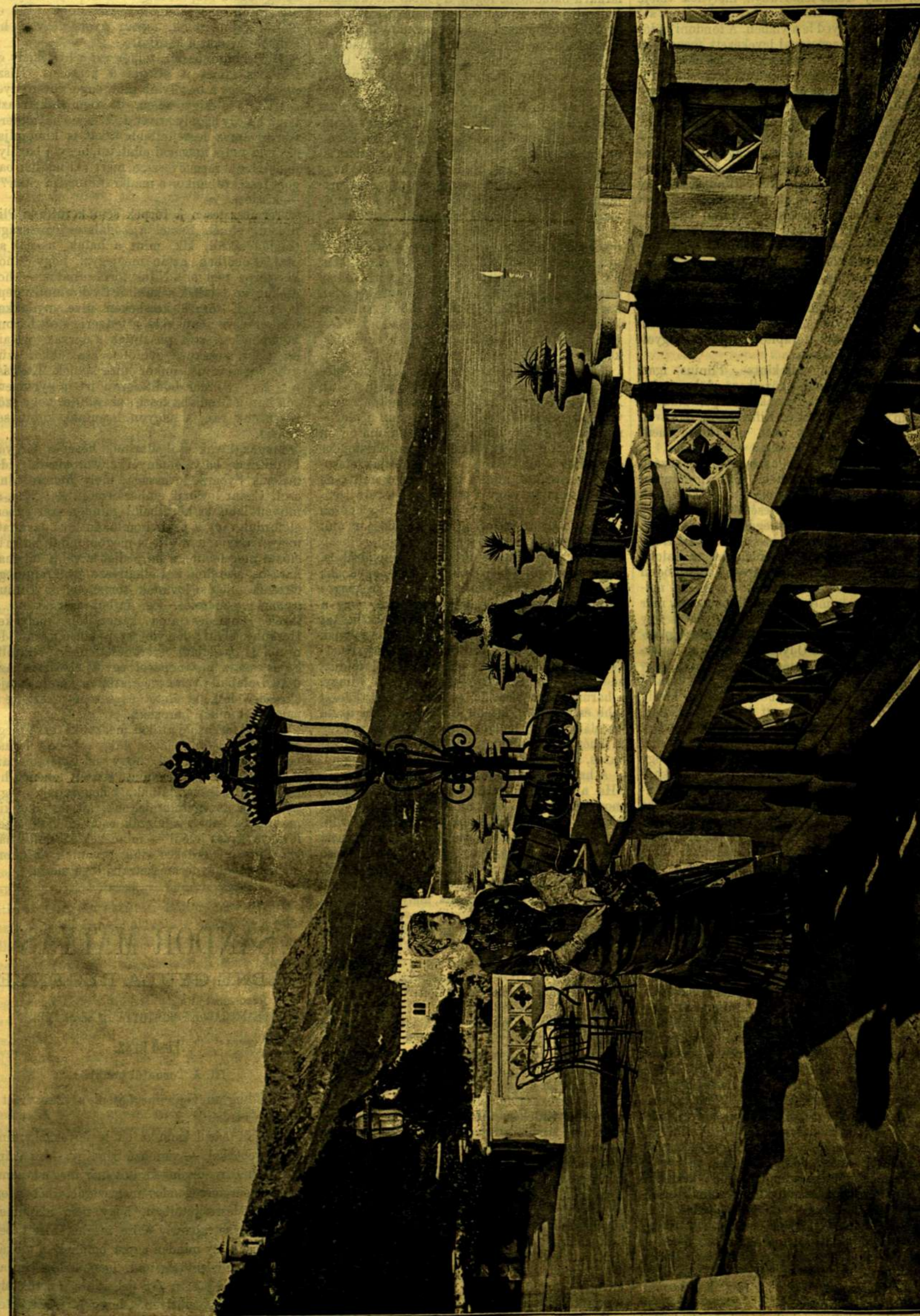
A BUDAI KIRÁLYI VÁRKERT, A GŐZSIKLÓRÓL TEKINTVE.

Háry Gyula rajza.

A TÉVEDÉSEK TÖR- TENETEBŐL.

Botlásról-botlásra halad az emberi művelődés a tudás és megismerés göröngyös útjain. Különösen a középkor volt az, mely az elméletvelgések minden nemében kiűnt s e tévelygések nagyobbára onnan eredtek, hogy a tények vizsgálata nélkül hódoltak a tekintélynek, földézte ezáltal Bacon erélyes tiltakozását. Főképp két görög böles volt az, kinek szavára esküdtek, Aristoteles és Plato. A mit e kettő állított, azt, akármilyen valószínűtlennek látszott is, szolgálilag lemásolták a szerzetesek és dogmát csináltak belőle, melyben nem volt szabad többé kételkedni. Ez volt a középkori böleselkedés megőő betűje, s hogy milyen mulatságos tévedésekre vezetett néha, azt számtalan példa tanusítja. A párisi Sorbonne tudósai voltak azok, kik Aristoteles e tételét fordítván: «ho nusz esztin aülosz» (a lélek halhatatlan), mivel «aülosz» véletlenül flótát is jelent, egész komolyan megállapodtak abban, és szegről-végre bizonyították, hogy a lélek voltaképen — flóta.

Még aránylag újabb időkben is akadnak emberek, a kik inkább órákat

STEFÁNIA TRÓNÓRÓKÖS-FŐHERCEGNÉ MIRAMARÉBAN.

töltenek valamely tétel bizonyításában, semmint öt perczet szánnak arra, hogy gyakorlatban szeressenek meggyőződést, vajjon a dolog csakugyan úgy áll-e? Ismeretes II. Károly angol király tréfás feladványa, melynek veleje az volt, hogy az élő hal miért szűk fenn, s a döglött miért süllyed le a vízben. A londoni tudós akadémia sok buzgósággal igyekezett megoldani a kérdést, egyik ezt, másik azt adta okul, míg végre valakinek eszébe jutott, hogy megpróbálja a dolgot s ime kiderült, hogy a kedélyes uralkodó csak tréfát űzött.

Ha valamely állítása Aristotelesnek ellenkezik a tényekkel, úgy ez annál rosszabb volt — a tényekre nézve, de azért a nagy bölcs tekintélye megintathatlan volt. Ép úgy igaznak vette Aristoteles minden szavát Plinius, a nagy római természetudval, ki Észak-Itáliában tett hivatalos utjai alkalmával barátjaitól egész regelhalmzt gyűjtött össze. Fáradhatatlan gyűjtő volt s ha bárkivel találkozott, kinek valami földalatti valon belől történetje volt, megállította utközben s rögtön följegyezte szavait, bár néha oly hidegben, hogy vastag keztyűi is alig védtek ujjait a megfagyástól. Derék, jó ember volt, valamint unokáncse az ifjabb Plinius is, ki szülővárosában iskolát alapított s pénzt hagyott leányok kiházasítására.

Hiszékenységtől eltekintve, Plinius igazi fejedelme volt az utána következő idők minden turistájának és kutatójának. Sőt épen e kutató szellem okozta vesztét is. Kifürkészni ohajtván a Vezuv kitoréseinek okát, oly közel ment hozzá, hogy a kráterbe esett.

Mi sem nyújthat kellemesebb szórakozást, mint Pliniusnak egy kötete, könnyű delutáni olvasmányul. Elmondja, hogy ha egy kutyának negyven napon belül születésétől fogva elvágják farka végét, sohasem fog megdühödni. A kutya hűségéről is említésre méltó adatok vannak. Hogy utána veti magát holt gazdájának a halotti máglyába. Hogy a tigrissel párosul, s ily módon nyeri az indiánok is kutyáikat. Az első és második keresztelés még igen vad, a harmadik már szelidíthető. Akármilyen dühös legyen is egy eb, sohasem támad meg, ha leülés előtt (ugyan-ezt állítja Homer is Odysseájában), s a leglármasabb ebet is hallgatásra lehet bírni, ha egy úszköt tartasz elébe. A legbarátságosabb kutyafaj szerint a Molosszán, melyből az albániai király szép példányt ajándékozott Nagy Sándornak, mikor Indiába ment. Sándor vadkant, medvét hajtott föl előtte, de a kutya mozdulatlan maradt, a király haragra gyúlt végre a miatt, hogy ily nemes formában oly gyáva természet lakozhatik s megparancsolta, hogy ölje meg a kutyát, küldjéknek pedig megintezte, hogy ajándéka nem méltó egyikőkhöz sem. Erre egy más hasonló ebet küldtek azzal a megjegyzéssel, hogy az előbbi magatartása nem gyáváságnak tulajdonítandó, hanem a megvetésnek, mert ily kutyákat oroszlánok és elefántok ellen szoktak uszítani. Sándor most egy oroszlánnal tett próbát, a kutya megölte, aztán egy elefánttal, ezt körül ugrálta hangos ugatással, egyszer egyik, másszor másik oldalán támadva meg, s úgyesen kerülve ki csapásait, végre az elefánt is áldozatul esett igénytelen külsejű ellenfelenek.

Ellentétben a méhekkal, patkányokkal, tehennel, fűszárakkal, mely utóbbiakat néhol pálinkával szokták fogni, a kutya soha sem iszik viznél erősebb italt — mondja Plinius. Innen a római nyereség elnevezés: «prandium caninum» (kutya-lakzi). A Szentírás és Shakespeare soha sem emlékeztek jó indulatú a kutyáiról, ellenben a régiek, bár szaitkaik közt a «kutya» elnevezés is gyakran foglal helyet, nem egyszer rójak le csodálatuk adóját az állat hűségére iránt. Homernál közel husz éves kutyája ismeri fel Ulyssesét akkor, a mikor már atyja is elfeledte. Rómában minden évben keresztrefeszítették bizonyos számú kutyát, annak emlékére, hogy egyszer megfelleltek költésességükéről s a ludaknak engedték át a feladatot, hogy a Capitoliumot megáldandó gallokat észrevegyék. Kutyahus-évszéről is tesz említést Plinius, mint a hogy a kínaiak szokták. A gangesvölgyi árja népek is nagy becsben tartják a kutyát. Midőn Indra szekere egy indu hőse vár, hogy azt az égbe szállítsa, az kutyájával jő. «Kutyákat nem veszek fel», — mondja Indra. «Akkor én sem megyek», — válaszol a hős.

A valószínűleg megfelelőbb értekezik Plinius az elefántokról. Aristoteles nyomán oly pontosan írja le, hogy fogják és szelidítik meg,

mintha Ceylonból jött volna. Abban is igaz van, midőn elmondja, hogyan várják a bennszülöttek a fán, míg az egész nyáj elhaladt, egész az utolsóig. Ennek aztán neki esnek, s farkát a balkezőbe fogva, a jobbal megkötözik. Fölemli ama római katona esetét, ki Pyrrhus egyik elefántjának elvágta orrmányát, s így mentette meg a legiót attól, hogy harmadszor is elleptessen a macedoniatk falanza előtt. Elbeszéli, hogy ajánlott kegyelmet Hannibál egy római fogly életének, ha harezban legyőz egy elefántot. Nincs igaza ellenben, midőn azt állítja, hogy az afrikai elefántok, négyével-ötével összeállva s lábait és orrmányait összeronva ereszkednek a hullámokba, valamint Aristotelesnek sincs, midőn azt mondja, hogy az elefánt nem tud uszni, de fölemelt orrmányán keresztül lélegzelve halad át a mély vizeken.

Plinius ajánlja hajnövesztőnek is a vadroszalevelet medveszírral íráll keverve. Ajánlja, hogy új asszonyok házuk ajtófeléi farkas-zsírral kenjék be, mely minden bűbajt megtör. Aelián hozzátézi még azt a megjegyzését, hogy a farkasok nem tudják fejüket visszafordítani, s ha bizonyos fűre lépnek, rögtön ellankadnak. Ezért igyekeznek a rókok is ily füveket szórni a farkasok elé.

Az oroszlánokat illetőleg már Herodot előadja, hogy Thessaliában és Macedoniában Xerxes tehervonó állatjait megáldadták s a tevéket szemelték ki magoknak, a min a «történetírás atyja» nagyon elcsodálkozik, midőn ott voltak előttük a lovak s tehének is. Aristoteles és Plinius is ugyanazon helyeken állítják létezőnek az oroszlánt, mint a hol Herodot említi, de kétségbevonják, hogy a nőstény életében tizenegyszer kölykezik. Sőt Aristoteles egyenesen erősíti, hogy a szíriai oroszlány először ötöt fiadzik, azután négyet, s így le a egyig.

Sokat tud mesélni Plinius a gyalgólóról is. Teljes hitelt ad Cleopatrának és gyöngyének; a britt gyöngyöket kicsinyeknek és szegényes színűeknek mondja, ámbár megengedi, hogy a gyöngy színe javítható, ha a napra kiteszik. Azt is megállapítja, hogy terem a gyöngy. Az évről bizonyos szakában föltárulnak és bizonyos nedves hatmatot fogadnak magokba, ettől földuzadnak, megnövekszenek s ennek gyümölcse a gyöngy, a harmat mennyiségéhez és minőségéhez képest jobb és rosszabb, kisebb és nagyobb. Ha tiszta és átlátszó a mi belőjük ment, akkor a gyöngy is fehér, szép és fényes, ha pedig vastag és zavaros, a gyöngy is homályos, halvány marad.

A halakat Aristoteles szerint az esővíz nevei. «Ha a föld sok meleget vett be és kiszárad, mondja, és sok eső hull alá, akkor a vizek kicsiny halaktól kezdenek megnövekedni; világos, hogy ezek nem tojásokból keletkeznek, mert a vízzel telt tavakban tenyészenek s csak záporosodó után jönnek életre.» Ugyancsak Aristoteles véli tudni, hogy a halak nyitott szemmel alusznak; delfinek s cetek, s mindazok, melyeknek kopotyujuk van, ezt kinn hagyják a vizen. Plinius is beszél oly nagy és erős indiai halakról, melyek az inni jövő elefántokat víz alá nyomják és megfulasztják. Mások meg a csigák dugják fejüket orlyukaikba, ily módon elállják lélegzetüket és megfojtják. Az echeneisről meg azt tudja, hogy belekapaszkodva a hajókba, megállítja azokat s ugyanezen sóban tartva azzal az erényvel bír, hogy a kutba ejtett aranyat kihúzza. Egy más garáda hal állítólag nagy hajók árnyékában pihen, orrát kitarítja a víz felett s úgy kemel kisebb halászbárkák után, melyeket ha észrevesz, feléjük uszik, felfordítja és elcsüszeszi. Érdekes, a mit a cetihal és a kicsiny musculus közti szövetségről följegyez. A cetihal nem használhatja szemét az azt borító szemöldök nagy sulya miatt, ezért a másik uszik előtte s szem gyanánt szolgál neki. Bizonyos halak engesztelhetlen ellenségeskedésben állnak egymással, egymás farkába harapnak, sőt, ha csak közel érzik magokhoz ellenségüket, dühökben meghalnak.

Nem feledkeznek meg a tengeri emberekről sem Plinius. «Lissabonból, — írja egy helyt, — követség jött Tiberiuszhoz, elmondva, hogy egy formája után Tritonnak vélt teremtes mutatkozott egy barlangban s kagylóhéjjal hangokat csalt ki.» O a Herkules oszlopai körüli tengert hiszi a csodák természetes hazájának. Kadix környékén is hallott tengeri emberekről s pedig magas állásu egyénétől, a kik éjjel felkuszának a hajókra s lestélyesztik a hajónak azt a

részét, melyre ráültek. Az angvineum vagy kigyótojás sokat emlegetett meséjét is, mely a régi kelta papok közt oly általános gyógyszernek tartották, ő említi fel először. Mint mondja, az egy egész csoport kigyó közös tojómánya s oly erősen ragaszkodik hozzá, hogy a ki el akarja venni tőlök, ugyan gyors legyen, ha dühököt ki akarja kerülni.

De legkülönösebb, mikor ezt a hiszékeny és felületes elmét is elfogja a kétkedés. Hiszi ugyan, hogy a bagolyláb plumbago-növényvel égetve jó a kigyó ellen, de nem hiszi azt, hogy ha egy bagoly szívet az alvó nő balkeblére teszki, amaz legrajtettebb titká is kimondja, azt sem tudja magával elhímetni, hogy a bagolytojás a haját megnövesztse, mert «ki találna bagoly-fészekre, mikor e madár annyira ritka?» — kérdezi.

Természetesen a törpék sem kerülnek ki Plinius figyelmét. Beszél a csodálatos gyorsaságu troglodytákról, kik, mint a halak, usznak az arabiai öbölben, aztán megjegyzi, hogy csinos kis törpe nép él a Nilus forrásainál is, — hol csakugyan találtak a kutatók ily diminutív népfajokat. E törpék keoskéken ülve, nyilakkal fegyverkezve jönnek le a tengerig s ott három hónapon keresztül pusztítják a darvak tojásait és fiókáit, s ezeknek gyűlölete csak akkor szűnik meg irántuk, mikor utra kelnek. Ktesziás, a ki Nagy Sándor hódításairól irt, a pygmaeusok hazáját Indiába teszi, s azt állítja, hogy szörös testők van, s nagyon busulnak kicsinységükért.

Még a lovak szolgálatnak bőséges tárgyat Pliniusnak balvéleményei elősorolására. Ide tartozik Sybaris lovassága, mely ütemre tánczol, Caesar lovának emberformájú első lába, a milyen lábú ló körülbelül minden száz évben előfordul, vagy a pej ló homlokán levő daganat, melyet anyja harap le s megbolondul, ha m is előzte meg benne, a mi pedig, mivel a daganat hatásos szerelmi ital alkotórésze, gyakran megtörténik. Sejus lovának története is Plinius nyomán ismeretes. Egi fajtól származott, a thrák Diomedes ama kanczáitól, melyeket Herkules elvitt; nagyon szép külsejű volt, de minden gazdájára szerencsétlenséget hozott. Sejus egész házanépével együtt elveszett. Azután Dolabella vette meg, szintén kárára, majd Crassusé lett, ki életét és seregét vesztette a parthusok elleni harcban.

Hogy a farkashaj atikái mézzel keverve meggyógyítja a gyöngye látást, hogy a bagoly farkával jő ki a tojásból, hogy az Egyiptomban Pasht vagy Bast név alatt tisztelt tehének a tűzben álló házat látnak, beleugranak, nagy bánatjára az egyiptomiaknak, kik testeiket kimentik és bebalzsamozzák, saját szemöldökeiket levágva gyász jelül — mindezek a Plinius hagyományai, s érdekes világot vetnek az ókori népek babonás természetrajzi fogalmaira.

SÁNDOR MÁTYÁS VERNE GYULA REGÉNYE.

FRANCIÁBÓL FORDITOTTA HUSZÁR IMRE.

Egyedül jogsított magyar kiadás. Hetedik folytatás.

ELSŐ RÉSZ.

III. A Torontál-bankház.

— S hogyan fogja megfejteni a titkos írást? — kérde a bankár.

— Volt már dolgom az efféle ügyekkel, mint sok egyebekkel, — viszonáz Sárkány, — és akárhány jelírásos sürgöny fordult már meg a kezembelen. E sürgöny gondos megvizsgálásából azon meggyőződésre jutottam, hogy nem alapul se számokon, se valamely előre meghatározott betűrendben, mely minden egyes betűnek a szokásostól eltérő jelentőséget ad. Igen, e levélben az s betű s-et, a p betű p-t jelent, de a betűk oly módon vannak elhelyezve, hogy a valódi értelem csak egy rostély segítségével állítható helyre. — Tudjuk már, hogy Sárkány nem csalódott. E levelezésnél az általa feltételezett rendszert használták. Azt is tudjuk, hogy annál megfejthetlenebb volt.

— Legyen, — mondá a bankár, — nem tagadom, hogy önnek igaza lehet, de a rostély nélkül lehetetlen elolvasni a levelet.

— Az kétségtelen.
— És hogyan fogja ön megszerezni a rostélyt?

— Azt még nem tudom, — felelé Sárkány; — de legyen nyugodt, meg fogom szerezni.

— Igazán! Nos hát, Sárkány, én az ön helyén nem fáradoznám vele annyit.

— Annyit fogok fáradozni, a mennyi szükséges lesz.

— Ugyan miért! Én egyszerűen elmennék a trieszti rendőrséghez, előadnám a gyanumat és előmutatnám a levelet.

— Elő fogom adni, Torontál Simon, de nem pusztá feltevések alapján, — viszonáz Sárkány hidegen. — Mielőtt beszélnék, kézzelfogható, következőleg kétségbevonhatatlan bizonyítványokkal akarok bírni. Uráim akarok lenni ez összeesküvésnek, igen, feltétlen urává, hogy hasznót huzhassak belőle, s e haszonból önnek osztályt kínálak. Ej! ki tudja, nem lesz-e előnyösebb az összeesküvők pártjára állni, mintsem ellenük fellépni!

E beszéd nem lephette meg Torontál Simont. Jól tudta ő, mire képes az eszes és romlott Sárkány. De ha ez ember nem habozott így beszélni a trieszti bankár előtt, akkor neki is tudnia kellett, hogy mindent lehet ajánlani Torontál Simonnak, kinek ruganyos lelkiismerete nem igen válogatott az üzletekben. Különben nem ismételhették eléggé, hogy Sárkány régóta ismerte őt s ezenfelül oka volt hinni, hogy a bankház ügyei, bizonyos idő óta, nem álltak a legjobb lábón. Nem volt-e lehetséges, hogy az összeesküvés meglopott, feljelentett, értékesített titka segélyrele megszabadulhatna zavaraiából? Sárkány erre alapította tervét.

Másrészt Torontál Simon e perczben igyekezett erős védelmi állásba helyezkedni egykori tripoliszi alkuszával szemben. Nem volt távol azon föltevés, hogy létezhetik egy magva az összeesküvésnek az osztrák kormány ellen és hogy Sárkánynak sikerült kinyomozni az összeesküvés részeseit. Zathmár László háza, melyben titkos összejöveteleket tartottak, a rejtelmes levelezés, a roppant összeg, melyet Sándor gróf nála elhelyezett és melyet mindig rendelkezésére késsen kellett tartani, mindez kezdett előtte nagyon gyanusnak látszani. Sárkány ezuttal valószínűleg fején találta a szeged. De a bankár még többet akart megtudni, alaposan ismerni akarta a kalandor ezéjait s azért nem adta meg magát oly könnyű szerrel, hanem közönyös hangon mondá:

— S aztán, ha önnek sikerül megfejteni a titkos írást, — ha ugyan általában sikerülhet, — látni fogja, hogy pusztán jelentéktelen magányügyekről van benne szó, melyekből következőleg nem huzhatunk hasznót, sem ön, — sem én.

— Nem! — kiáltá Sárkány, a legmélyebb meggyőződés hangján, — nem! Nyomán vagyok a legkomolyabb összeesküvésnek egyikének, melynek élén főrangú férfiak állnak és hozzáteszem Torontál Simon, hogy ön ebben ép oly kevésbé kétkedik, mint én.

— De hát végre is, mit akar tőlem? — kérde a bankár ezuttal nagyon határozott hangon.

Sárkány felkelt és halkabban hangon, de egyenesen a bankár szeme közé nézve így felelt: — Mit akarok — (s e szót hangsúlyozta) megmondom. A lehető legrövidebb idő és bármily ürügy alatt be akarok jutni Zathmár László házába, hogy megnyerhessem a bizal-

A BANKÁR ELKISÉRTÉ A GRÓFOT AZ ELŐSZÓRA AJTÁJÁIG.

mát. Mihelyt egyszer bejutottam oda, a hol engem senki sem ismer, majd találak módot, kezembelen keríteni a rostélyt és megfejteni a levél titkát, melyet érdekeink legnagyobb javára fogok felhasználni.

— A mi érdekeink javára? — ismétlé Torontál Simon. — Miért akar engem e dologba keverni? — Azért, mert megérdemli a fáradságot, s mert önnek nagy nyeresége lesz belőle.

— Ej! hát miért nem vállalkozik rá egyedül? — Azért, mert szükségem van az ön közreműködésére.

— De hát megárayza végre ki magát teljesen. — Idő kell hozzá, hogy célt érhessek és pénz kell hozzá, hogy várhassak; már pedig pénzem nincs.

— Ön jól tudja, hogy hitele nálam ki van merítve.

— Meg lehet. Ön új hitelt fog számomra nyitni. — Mit nyerhetnék általa?

— Azt is megmondom. Az általam megnevezett három ember közül ketten, Zathmár gróf és Báthory tanár vagyontalanok, de a harmadik roppant gazdag. Erdélyben jelentékeny jószágai vannak. Ön tudja, hogy ha elfogják és elítélik mint összeesküvőt, elkobozott vagyonának nagy része azoké lesz, a kik fölfedezték és följelentették az összeesküvést. Ön és én, mi ketten fogunk rajta osztozni, Torontál Simon.

Sárkány elhallgatott. A bankár nem felelt. A felett tűnődött, hogy mit kívánhat tőle, mintegy óvadékol. Különben nem tartozott azon emberek közé, a kik hajlandók volnának magukat ily természetű ügyben személyesen kompromittálni, de azt sejtette, hogy ügynöke elvégezné mindkettőjük munkáját. Ha arra határozna el magát, hogy részt vegyen e cselzővényben, majd módját ejtené oly szerződést kötni emberével, hogy ő a színtalal mögött maradhata, amaz pedig teljesen a kezében volna... És mégis habozott... De hát végre is mit kezéltatna?

Az ő neve nem szerepelne s gyűlöletes ügyben és ő mégis nyereséget huzna belőle... roppant nyereséget, mely helyreállíthatná bankházának egyensúlyát.

— Nos? — kérde Sárkány.

— Nos, nem! — felelé Torontál Simon, kit leginkább azon gondolat rémített el, hogy ily ember legyen a társa, vagyis helyettesen a czinkosa.

— Ön visszaszajítja?

— Igen, visszaszajítom... S a mi több, nem hiszek az ön kombinációinak sikerében.

— Vigyázzon Torontál Simon! — kiáltá Sár-

kány fenyegető hangon, s most már nem is igyekezett magán uralkodni.

— Vigyázzak? és mire? — ha szabad kérdeznem...

— Ne feledje, hogy tudok bizonyos dolgokat... — Takarodjék, Sárkány! — viszonáz Torontál Simon.

— Tudni fogom önt kényszeríteni. — Takarodjék!

E perczben a dolgozó-szoba ajtaján halkak kopogtattak. Mialatt Sárkány gyorsan az ablak felé fordult, az ajtó kinyílt és egy bankszolga hangosan mondá:

— Sándor gróf ur ohajtana Torontál ural beszélni.

Ezzel a szolgál visszavonult.

— Sándor gróf! — kiáltá Sárkány.

A bankárt egyfelől csak kellemetlenül érintette, hogy Sárkány e látogatásról értesült. Másfelől sejtelve volt, hogy a gróf e váratlan megérkezése rá nézve nagy zavarok okozója lesz.

— Ej! mit kereshet itt Sándor gróf? — kérde Sárkány meglehetősen gunyos hangon. — Ön tehát összekötésben áll a Zathmár-ház összeesküvőivel? Valóban, úgy látszik, hogy épen a czinkosok egyikéhez fordultam.

— Fog ön távozni valahára?

— Nem fogok távozni, Torontál Simon, és meg fogom tudni, miért jött Sándor gróf az ön bankházába.

E szókkal Sárkány beugrott egy fülkébe, mely a dolgozó-szoba alatt volt. A fülkeajtó függönye lecsukódott utána.

Torontál Simon hívn akart valakit, hogy őt kilökesse, de megfontolta a dolgot.

— Nem, — mondá magában, — végre is jobb ha Sárkány meghallja, miről lesz itt szó.

A bankár csöngetett és megparancsolta, hogy azonnal vezessék be Sándor gróft.

Sándor Mátyás belépett a dolgozó-szobába és szokása szerint hidegen viszonozta Torontál Simon előkezéységeit. Aztán leült egy karszékre, melyet az inas tolt elébe.

— Gróf ur, — mondá a bankár, — nem vártam az ön látogatását, mert nem tudtam, hogy Triesztben van, de a Torontál-bankház mindenkor szerencsésének tartja önt elfogadhatni.

— Uram, — viszonáz Sándor Mátyás, — én egyike vagyok az ön legjelentéktlenebb klienseinek, s mint ön tudja, nem foglalkozom üzleti dolgokkal. Mindemlétt mégis köszönettel tartozom önnek, hogy szíves volt letéteménybe venni bizonyos tőkéket, melyekkel azon pillanatban rendelkeztem.

— Gróf ur, — mondá Torontál Simon, — emlékeztetni kívánom önt, hogy azon tőkék folyó számlára vannak nálam elhelyezve és kérem, ne feledje, hogy kamatoznak önnek.

— Tudom uram — felelé Sándor gróf, — de ismétlem, nem chelyezni akartam azon összeget az ön házában, hanem csak letéteményezni.

— Legyen gróf ur, — mondá Torontál Simon. — De a pénz e perczben drága és a méltányosság kívánja, hogy az ön ne heverjen gyümölcsözletlenül. Az egész monarchiára kiterjedő pénzügyi válság fenyeget. A belviszonyok nagyon zavarosak. Az üzlet pang. Némely jelentékeny házak bukása megintatta a közhitelt és újabb bukásoktól lehet félni...

— De az ön háza szilárdan áll uram, — viszonáz Sándor Mátyás — és biztos, forrásból tudom, hogy ama bukások visszahatását csak nagyon kevésbé érezte meg.

— Oh! nagyon kevésbé, — mondá Torontál Simon, a legnagyobb nyugalommal. — Ezenfelül az adriai kereskedés mindig biztosít számkunkra oly élénk üzleti forgalmat, mely Budapest és Bécsben hiányzik, s minket épen ezért a válság csak nagyon csekély mérvben érintett. Miattunk tehát nem kell sajnálkozni, gróf ur, s mi nem is panaszkodunk.

— Ehhez csak szerencsét kívánhatok önnek, uram, — viszonáz Sándor Mátyás. — Mindezt az ohajtamam megkérdeznél öntől, vajjon a válság alkalmából nem beszéltek-e bizonyos belső bonyodalmakról?

Noha Sándor Mátyás e kérdésnek legesekélyebb fontosságát se látszott tulajdonítani, To-

rontál Simon mégis kissé figyelmesebben vizsgálta őt, miután a kérdés tényleg összefüggésben lehetett azon dolgokkal, melyekről őt Sárkány értesíté.

— E részben semmit se tudok, — felelé a bankár, — és nem hallottam, hogy az osztrák kormány ez irányban nyugtalanodnék. Talán vannak önnek, gróf ur, okai azt hinni, hogy valamely közeli esemény...

— Semmiféle okom nincs, — felelé Sándor Mátyás, — de a magas pénzügyi körök néha értesülve vannak oly dolgokról, melyeket a nagy közönség csak később tud meg. Ezért intéztem önhöz a kérdést, tetszésére bízván, hogy feleljen rá vagy sem.

— Semmit sem hallottam ilyesmiről, — vizsgozá Torontál Simon. — Egyébiránt oly klienssel szemben, mint ön, gróf ur, nem érzem magamat feljogosítva a titoktartásra, mely érdekeire nézve netalán káros lehetne.

— Köszönöm uram, — mondá Sándor, — és önnel együtt magam is azt hiszem, hogy nincs mitől félni, se benn, se künn, nemsokára el is

tenak kastélyba. Kérem tehát, legyen szives rendelkezésemre készen tartani önnel levő tőkémét.

Torontál Simon e kérdés hallatára nem bírt elfojtani egy mozdulatot, melyet azonban Sándor gróf nem vett észre.

— Mely napon kívánja átvenni tőkét gróf ur?

— Jövő hó 8-án.

— Rendelkezésére fognak állni.

Ekkor Sándor gróf felkelt s a bankár elkísérte az előszoba ajtajáig.

Midőn Torontál Simon visszatért dolgozó szobájába, ott találta Sárkányt, a ki csak annyit mondott neki:

— Mielőtt két nap eltelnék, be kell juttanom Zathmár gróf házába számvizsgálói minőségben.

— Valóban, ennek meg kell lenni, — felelé Torontál Simon egyszerűen. (Folyt. köv.)

* Az opiumtermelés jelentékeny lendületet vett Macedóniában. A saloni-i kikötőből 1883-ban 70,000 kilogramm opiumot vittek ki, a múlt évben már 88,000 kilogrammnyit 3¹/₂ millió frank értékben, főképp Angliába és Amerikába. Egy kilogramm opium előállítására itt 35—48 kilogramm mák szükséges.

* A középkori öltözetet akarják ismét divatba hozni a drezdai festők. Eddig 80-an szövetkeztek, hogy ily öltözetben fognak járni: fekete kabát széles bársony ujjal s szűk nadrág sötétzsinű gypjából, végre veres színű szatint mellény.

* A japánok is érzik már a «rossz idők» hatását. Osaka körül s Japán déli részén szigorú törvényeket állapítottak meg a takarékosságra nézve. Három embernek együtt inni nem szabad, a lakodalmi szertartásoknál a drága italok helyét a tea foglalja el, a temetésekénél csak a legközelebbi rokonnak kapjanak valamit s hogy minden költséges szertartás egyelőre mellőztessék.

* Hugo Viktor vagyonáról teljesen elkészült a leltározás; az érték kerekében öt millió frankot tesz, úgy hogy a világhírű író anyagilag is valószínűleg a legelő volt kártársai között. E vagyon csaknem tisztán tollalval kereste, a múlt évben mint író 1.200,000 frankot kapott.

* A híres emberek sírját Koreában nagy, lombjaitól és ágaitól megfosztott fatörzsekkel ékítik, me-

FILIPPOLIS.

hagyom Triesztet és visszatérek Erdélybe, a hova sürgős ügyek szólnak.

— Ah! ön elutazik, gróf ur? — kérde Torontál Simon élénken.

— Igen... legkésőbb két hét múlva.

— De hétszáz évvel ezelőtt, gróf ur, nem ismert Triesztet?

— Nem hiszem, uram, — felelé Sándor gróf.

— De mielőtt elutaznám, szeretném rendbe hozni az Artenak kastély számadatait, melyek kissé el vannak hanyagolva. Jóságigazgatómtól egy egész halmaz iratot, számlákat, haszonbéri és erdőjöveldmi kimutatásokat kaptam, melyeknek átvizsgálására nincs időm. Nem ismer ön véletlenül valamely számvizsgálót, vagy nem nélkülözhetné valamelyik hivatalnokát, a ki ezt helyettes elvégezhetné?

— Semmi se lesz önnek könnyebb, gróf ur.

— Nagyon le lesznek közelve.

— És mikor lenne szüksége e számvizsgálóra?

— Lehető leg hamarabb.

— Hol jelentkezhetnék?

— Barátomnál, Zathmár grófnál, a ki az Aquedotto-utcában 84. szám alatt lakik.

— Meglesz.

— E munka mintegy tíz napot fog igénybe venni. S mielőtt be lesz fejezve, elutazom az Ar-

EGYVELEG.

* A csillagok ragyogását Montigny francia meteorológus 1700 éjjel azt észlelte s észleletének tudományos eredménye, hogy a légkör nedvessége bármely alakban nagy hatással van a ragyogásra. Télen legerősebb, nyáron legenyébb s eső közeledtével ép úgy erősödik, mint hidegebb időjárás bekövetkezésekor.

* A madarak egy anglikán templomot Shorncliffeben gyülekezőhelyül szemeltek ki s állandóan több száz madár telepedett le itt, nagyjából részben a Bismarck öregedésétől többek közt a következő esetet beszélük: Nemrég néhány lübecki polgárt hívott magához tanácskozássra s ebédre. Egy egész óráig várakoztak reá a bejelentés után s ezalatt Bismarck neje mulattatta őket. Végre a hercegnő csendesen belépett férje dolgozó-szobájába s asztalára dőlve aludta találta őt. A hosszas munka után egészen elfeledkezett vendégeiről.

* A legutóbbi földrengést határozottan az uralgó európai faj büneinek tulajdonítja az ind. köznép. Egy lap egyenesen arra utalva, hogy a földrengés hatását csak a bengaliai kormányzó alatt levő területen lehetett érezni, azt hirdeti: «A földrengés jelzi, hogy a föld már nem tűrheti tovább az ő kormányzását».

lyek néha 30 láb magasak is s e felé tesznek egy 20 láb hosszú faragott alakot, mely alligátorhoz hasonlít s fején réz- vagy fadarabokból álló lánc van. E sajátosság emlékszóbot csak kiváló tudósok és írók kaphják.

* Megkövesült emberi szemgolyókat hoznak most Peruból, melynek ősi lakói ma ismeretlen módon képesek voltak a megkövesedett élőidézni. E kövesült szemek este sötétek, de napfényen igen szép zöld színt játszanak s oly tündöklők, mint az opál. Amerika némely helyein a nők ez új sajátosság ékszereket gyártanak, brocheokban s más helyen is alkalmazzzák.

* Eszkimó lap jelenik meg néhány év óta Grönland Godhaab nevű dán gyarmatában «Atnagali-uti» (olvasmány) cím alatt. E lap teljesen eredeti, rajzai s közleményei kizárólag eszkimóktól erednek.

* Kis Pipin székét mutogatják Larocheban, Belgiumban. A rege szerint oly leány, ki egy óra alatt háromszor foglal helyet a székben, meg abban az évben férjhez megy. A keresztül utazó nők közül sokan teszik meg e kísérletet, de a larochei leányok már nem bíznak benne.

* Az olasz könyvtárakból lopott kincseket, melyek lord Ashburnham birtokába kerültek, az olasz parlament 575,000 frankért vásárolta vissza. Legérdekesebb részei I. Napoleon 50 füzetből álló ifjúkori munkái, köztök regények, novellák, Korszika története s levelezés Paoli nevű korszikai hőssel.

MADRIDI TÜNTETÉS A NÉMETEK ELLEN.

Forradalmi láz uralkodott e hó kezdetén Spanyolországban. A különben is könnyen lobbánékony spanyolokat nagy izgatottságra ejtette az a hír, hogy valahol a Csendes-óceán félreeső vidékén is okkupált a német hatalom, egy magában véve jelentéktelenek alig mondható kis szigetet a Karolinák szigetesoportjában, mely csoportot a spanyolok ősei fedezték fel s így ők magukénak tartották, bár háromszázad alatt soha sem jutott eszükbe azt okkupálni avagy legalább tulajdonjogukat hivatalosan ki nyilatkoztatni.

A láz hirtelen tört ki, de, mint ily esetekben szokott, annál erősebben. Szeptember 4-én délelőtt még csak a hivatalos körök értesültek a németek okkupációjáról, délután öt óra tájban már szájról-szájra járt a hír Madridban s rögtön zsidongani kezdett a nép. Az utcákon, kávéházakban s nagyobb tereken élénk mozgalom támadt, mindenütt lehetett hallani a felháborodás hangjait, a sötétség beálltával már nemzeti zászlók is jelentek meg, melyeket tömegesen kísért a csócselék «Eljen Spanyolország! Le a németekkel! Le Bismarckkal!» s más hasonló felkiáltások között. A tömeg a különféle követéseknél, különösen a francziáknál, igen rokonzenvesen tüntetett, de annál nagyobb elkeseredés nyilvánult a német követtség palotája előtt. Mintegy kétezeren gyűltek itt össze, az Amor de Dios utca egyik csinos épülete előtt s a tüntetés csakhamar rakonzátlanossá fajult. A jelen volt néhány városi rendőr ahig bírta a népet visszafartani attól, hogy a házba tóduljanak; egy embernek azonban sikerült a fal kiálló kövein felkapaszkodni az erkélyre s ledobni a német címert. Ez jel volt a többieknek, felmászta az ablakokba, bezúrták az üvegeket s letépték a német zászlót.

Kielégítve vágyukat, a Puerta del Sol nevű tégig mentek, folyvást nagyobbodó tömegben. E tér tulajdonképp csak kilencz széles utca összeszőgelése, egészen rendetlenül fekvő cikk-cakkos háztömegekkel, melyek közt egyedül a gubernarion mondható jelentékenyebb épületnek. De nevezetes a hely azért, mivel itt van Madrid szive. Fogadók, kávéházak és boltok tömkelege minden; lóvasutak, omnibuszok itt keresztezik egymást s a járdán kora hajnalról éjféltáig folyvást nagy néptömeg mozog, míg a kávéházak előtt sok ember lopja a napot a déli népeknél szokásos semmit nem tevéssel.

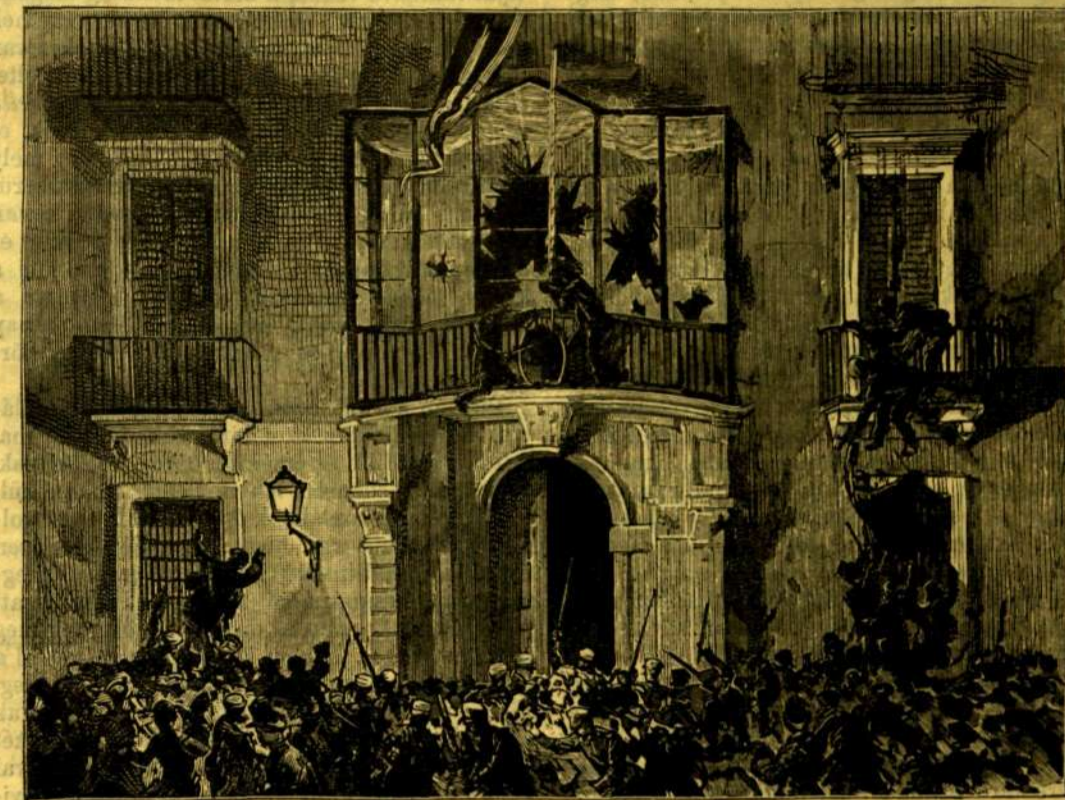
E helyre gyűlt össze a tömeg. A belügyminiszteriummal szemben levő szökőkút előtt újságlapokból tüzet raktak s elégették a zászló nyelét és a címert. A kivonult rendőrség képtelen volt őket szétűzni. Éjfélig folyton tartott a mozgás, az utcákon kocsikról s magánházak erkélyeiről tartottak szónoklatokat. Végre kijött a katonaság, sok embert elfogtak, de vér nem folyt; három óraker a katonák bevonultak a kaszárnyákba, de a rendőrség egész éjjel talpon volt. Másnap este újból kezdődtek a tüntetések, de a rendőrség már magában is meg tudta gátolni a nagyobb bajt.

A német kormány, az erősebb fél, mindenestre elismerésemelőtő nyugodtsággal, egyszerű utcai tüntetésnek tekintette lobogója s címere megsértését s megelégedett azzal, hogy a spanyol hatóságot 17 bújtotagot s tettest börtönre ítél. A forrongásból így nem lett háboru, mint kezdetben hitték, bár az elkeseredés most is tart s a tömeg haragja a király s kormány ellen fordult, kik őket a gyenge országra nézve oly veszélyes háborútól legalább egyelőre megmentették.

FILIPPOLIS.

Kelet-Rumélia fővárosa néhány nap óta nevezetes hely lett. Megcsinálta a forradalmat nagy suttymban, fogságba veté a berlini szerződés értelmében a szultán által kinevezett kormányzóját, alakított ideiglenes nemzeti kormányt, kikéltette a tartomány egyesülését Bulgáriával, meghitta ennek fejedelmét, annak bemutatata hódolatát s lelkesedéssel mondott rá áment, a mikor ez megtevé magát északi és déli Bulgária fejedelmének.

A meglepett Európa azóta folyvást Filippopol felé néz, melynek elég bátorsága volt földönteni azt, a mit Európa nagyhatalmasságai nagy fá-

A MADRIDI NÉPTÖMEG LETÉPI A NÉMET KÖVETSEG ZÁSZLAJÁT.

A NÉMET KÖVETSEG CZIMERÉNEK ELÉGETÉSE A PUERTA DEL SOL PIACON.

radságosan fölépítettek. Alkalomszerűnek látszik ennél fogva röviden bepillantani az oly hirtelen nevezetességre vergődött városra.

Filippopolist még macedóniai Fülöp alapította, a mit a történeti hagyományon kívül a városban és környékén történt ásatások leletei is bizonyítanak. Nem messze fekszik a Rhodope hegység délnyugatra húzódó hegylánczától, hét halomra építve a Maricza folyó jobb partján. Drinápoly után az európai ottomán birodalom legszebb városának tartják ugy fekvésénél, mint épületeinél fogva. Lakossága mintegy 50 ezer lélekre rug, melyből legnagyobb számu a bolgár (az előtt a török volt), noha ez sem tesz ki többet a lakosság felénél. A többi görög, török, örmény, zsidó és mindenféle európai, ugy hogy nyelv tekintetében valóságos Babelnek mondható. Még a kormány hivatalos lapja is négy nyelven jelen meg s nem ritka az olyan törvényeségi tárgyalás, a vádlott görögül, az egyik tanu örményül, a másik törökül beszél, a közvádó francia nyelven tartja vádbeszédét s minekután a védő bolgáruul szónokolt s a bíró ugyane nyelven hozta meg az ítéletet, a vádlott megappellálja görögül.

A bolgár lakosság után meg ma is legnagyobb számu a török, de műveltség és vagyon tekintetében a görögök állnak az első helyen. A görög kereskedőknek vannak a városban

azok a szép nagy házaik, bazárjaik, melyek Filippopolist szép és kereskedés tekintetében még a kétszerte nagyobb Drinápolynál is jelentősebb várossá teszik. A városnak ugyanis más keleti városoknál sokkal rendezettebb, szélesebb, egyenesebb utcaí vannak, különösen a görögök által lakott halmokon, míg a síkságon elszigetelten lakó bolgárok és törökök városrészeit kevésbé szépek s rendkívül egészségtelenek. A forróság nyáron néha kiállhatatlan s a módosabbak el is menekülnek a két órányira fekvő Rhodope hegységbe, hol gyönyörű üdülőik vannak.

A városnak legelőkelőbb része az, mely képpükön látható s mely a Dsambor Tepe és Nepe Tepe nevű halmokon fekszik. Itt vannak az idegen konzulok és kereskedők palotái és üzletházai, a görögök és bolgárok gazdag templomai s a nagy bazár, mely átmetszi a várost s menedékesen lefelé a halom aljágáig vonul. A bolgár munda szerint a délnyugoti hármas halmon volna Marko Králnak sírja.

A villongás a lakosság különböző nemzetiségei között napirenden álló, de mégis legelkeseredettebb a bolgárok és görögök között. Most is minden arra mutat, hogy a bolgárok forradalmától nem csak távol állottak a görögök, sőt azokkal még inkább ellenséges lábra is helyezkednek s már eddig is jelent meg egy oly értelmű nyilat-

kozat, melyben görög részről kijelentik, hogy ha bolgár és török uralom közt kell választani, inkább választják az utóbbit.

A KIÁLLÍTÁSBÓL.

(Őszi gyümölcs-, virág- és vetemény-kiállításunk.)

Semmi sem mulik úgy mint az idő, s ha ez máskülönben is áll, mennyivel inkább még a kiállítás alatt! Ugy tetszik, alig egy pár hét előtt zengtek még tárczairók, vezércikkirők és újdondások hangzatos kórusban a pelyhedző rügyekről, a mint derült zölddel övezik a diszkapu faragott czifrázatát, melyre ép most mázolja utolsó esetvonalát a piktör; majd jöttek a forró napok s a fogyasztott sör, a verejtékező homlok megannyi kapva kapott themáit szolgáltak a zsurnalisztikának; s ime ma már az őz és a sárguló lombok kínálkoznak új keretül a kiállítási referádákra. És lehet-e az őz is meg nem énekelni, ezt a speciális magyar évszaktot? Soha sem oly szép a magyar föld mint ősszel, és sehol sem oly szép az őz mint Magyarországon. Nap és éj gyorsan követi egymást, s egymásba eresztik sugáira villanó fényét. Mosolygva száll alá az alkony, a nap még fenn lebeg, tétovázva, mint inceselő gyermek a meredély szélén s ime a hold is rég kibukkant már a láthatár mögül. Ott leselkedik, mint jelenésére váró primadonna, inkognitójába burkolózva; csak fehér leplett kell levetnie, hogy a végsőzóra előrohanganj a színpalak mögöl. Hosszu ökörnyálak lebegnek czél és irány nélkül a levegőben s a szikes talajon, mely fakó foltnak üti ki magát az ősi pázsit haragos zöldjén, csöndes sűrűk legelésének. Itt-ott megmozdul a szőlők sűrű bűvhelye, láthatlan kezek fonódnak a telt gerezdek körül s a kunn váró puttonok és kosarak mutatják, hogy mindenütt megindult a szüret. Virág és gyümölcs, termés és rugyészeg egymásba olvad át s két évszak bája ölelkezik össze a természet kaczer csókjában, melyet mintegy tükörfől ad önmagának.

A keleti regék lehetlensége, melyben tavasz és ősz egyszerre hozza virágait és gyümölcseit s egymásba hinti fényét s balzsamát, kicsiben megvalósultnak látszott a kiállítás virág- és gyümölcslátatáin. A szeptemberi hőségétől még kornyadozva, fáradtan lehelik illatjokat a róza és a szegfű, a gardenia és a jácint, női ruhák suhogásával vegyülve el, míg az érés finom és nemes párája ezer alakban csiklandozza idegeinket, mint hamvas zománc a szilván, mint puha pelyeg az ökolnagságu kaj-szibaraczkokon, mint aranyárga szín a körtén, dinnyén és almán. Haragosan villog elő a szeresikák vadoncz zöld színe, s csodás idomaikkal a pomologia mesés szörnye, az almába ojtott birskörte, a sárga, borzas rombour, az angol arany parmezán, a főherzeg Antal-féle alma liliputi termete, meg a Farkas Gyula csányi kertjéből kikerült viaszárga óriási körtek is kacintanak egyet-egyet felénk. Mindenütt az ebéd utáni emésztésnek az a kéjes érzete, mely a gyümölcshajjal, csemegehulladékokkal, kávéfolttal és szivarhamuvall borított asztalok szokott kiáradni a bor gözöbe vegyülve.

S a gyümölcs prózája után a virágillat költészet! Mennyire egybevág s kiegészíti egymást a kettő. Amaz a fellázadt testtel békit ki, emez égbe emel. Amaz jóllaktat, elkábit, mámorba ringat, ez feltűzel, izgat és szerelemre hív. Oh dicső egymásutánja az epikuri vágyaknak, mely a miben születik, abban hal meg, szünetlenül új életet adva önmagának!

A virág — és különösen az ablakvirág mivelésének fontossága épen a nagyvárosi élet szempontjából emelendő ki, ha meggondoljuk, hogy mennyire gazdagítja a levegő élelytartalmát s élénk színeikkel mennyire fölvidítják az üzleti városok sötétes labirintusait. Lehetetlen tudni az e tekintetben ránk váró feladat nagyságát, mihelyt egy rövid párhuzamot teszünk fővárosunk és más világvárosok közt. Bécsnek megvan a maga Gartenbau-gesellschaftja, Párisban minden munkásnál megszerzi mansard-szobáskájába a pár sötét érő cserépvirágot, s Londonban rendes díjak és kiállítások gondoskodnak a virágkultuszról.

Napjainkban talán legszebb és legnagyobb szobakertészet II. Lajos bajor királynak van, melyet azonban kevés halandó szerencsés láthatni. A király virágháza közvetlen kapcsolatban áll magán-lakosztályával, s egyik fala egyetlen tükörfől áll, mely gyönyörű tropikus

tájat tükrözve vissza, a kertek látszólag megkét-szereszi. Tekergőző csement-ösvények vezetnek keresztül-kasul s a termő réteg rézlapokra van felhordva, hogy megakadályozza az alant elterülő lakosztályok átmedvesedését. A *Sellaginella repens* tömött pázsitkozcsák, fák, bokrok és virágok tarkítják a látványt e kertben, mely Semiramis híres kertje mintájára terraszszerűleg van építve. Egy terjedelmes grotta is van itt, szökőkuttal s pálma-berekttől, pisang- és dracena-gruppoktól fedve, mely mögött a király néha álmodozni szeret, hallgatva a távolról jövő zenét, miközben villamos nap vagy hold vonja be magikus fényével a környezetet.

Puritan korunk azonban, mi tagadás? általában kevesebb érzékkel bír a virágok iránt ma, mint a költőibb és érzékibb ó-kor. A rómaiak, egyiptomiak sohasem lehetek el virágok nélkül, s különösen a rózsáknak és a rózsailatnak voltak bolondjai, úgy hogy tél idején rendszeren óriási hajószállományok jöttek rózsával megrakodva Alexandriából Rómába. Illata miatt nemcsak vánkocsokat és divánokat tölthettek meg rózsalevelekkel, hanem lakomáik alkalmával a padozatot is lábnyal magas rétegekben rakták meg. Egy ebédnél, melyet Kleopatra Antoniusnak adott, a rózsalevelek, melyekkel a padozat két láb magasan volt behintve s azután hálólal behuzva, több mint 2000 forint értékét képviselték, Nero császár pedig egyetlen lakomájánál 4 millió sestertiust adott ki Ázsiából hozott rózsákra.

Csoda-e, ha az ó-korban a legbájosabb mondák fűződnek a virágok királynőjéhez? Egy régi mythos szerint az istenek teremteték és először fehérnek és tövis nélkül, aztán tövissel, hogy gonosz emberek el ne pusztítsák. A biblia is hirdeti a róza dicsőségét s régi japáni képek csikós rózsákat is mutatnak mindenféle színben aranyos és ezüstös szállel, a mire ma az európai kertészek hiába törekednek. Sőt valószínű, hogy a róza-tenyésztés a cesarok idejében még magasabb fokot állott mint ma. Visnu felesége, Laksmi istennő a hindu mythologia szerint 1116 levelű rózsában fekszik, a mohamedánok a próféta verejtékéből hiszik, hogy előállott s a görögök tudvalevőleg a szerelem istenének szentelték.

Hinné-e valaki már most, hogy ez az oly élettelen virág is szolgált egy időben a halál jelképül? Pedig bizonyos, hogy egy a görögök, mint a rómaiak temetési szertartásoknál használták a rózsát. Már most valószínűnek látszik, hogy eredetileg a rozmarin névvel is a rózsát szokta volt jelölmi a nép, mint Mária rózsáját (rose mary). Azt is tudjuk, hogy a bánatos rozmarin nemcsak a menyegzői, de a halotti szertartásoknál is szerepet játszik népünkél, a mint a dal mondja:

•Zsalyavirág jölvé,
A rozmarin részvevő.
Veled busul vagy örül
Menyegző vagy holt körül.

Létezik-e tehát valóban rozmarinvirág, vagy csak a rózsának átvétele, oly kérdés, melyet meg vitatni lehet. Bizonyos, hogy Olaszországban is szélteben azonosították a katolikusok a rózsát az Údvéztő anyjával. A sűb rosa-kifejezés is vonatkozhatik a halálra, de vonatkozhatik Harpokratesre, a hallgatás istenére is, kinek Cupidó a rózsát szentelte, sőt magára a szerelemre is, melynek jelképe, s melynek beszéde — a hallgatás.

A mennyire tele a róza költészetel, annyira tele a költészet is a rózsával. Idézzük-e a mondát, mely szerint a róza eredetileg fehér volt, s csak Venüs vértől, melyet a lábába hatolt tövis ejtett, lett pirossá? Sadi, a persá költő, mint rabszolgá a rózsának köszönhette menekülését. Egy nap urának és megjegyzéssel nyújtott át egy rózsát: •Addig tégy jót szolgáddal, míg tied a hatalom, mert a hatalom gyakran olyan mulandó mint ez a virág. Hát Zillah, a bethlehem-i szép lány története, ki hamisan vádoltatván, máglyára ítéltetett, de a láng kikerülte őt s vádlóját borította el, míg a helyen, hol állt, rózsákat támadt.

Szigoru dracénák fenyegető, kardforma levelei, mint kivont lángoló pallos a paradicsom bejáratát, úgy őrzik az időleges csarnok tágnyitott két ajtószármját. Gondos kezek ápolják és őstökélik egy-két napi életre a tikkadó virágokat s az esti öntözés nyoma még ott ra-

gyog reggel harmatképében a gyöngye szirmokon, melyeknek nehéz küzdeni a tömeg tolongó surlódásával és forró lehelletével. Csokrokba kötött rózsák haldokolva illatoznak az alant elterülő, borzongó lábzan zsongorítják össze vékony leveleiket, hogy az embernek a szíve esik meg rajtuk. S pedig minő színváltozat és pompa például a Gillemot kisasszony kiállításában! A microphyllok kicsiny zöld leveleitől a remontanterózsák óriási szirmaiig, melyek ősszel is még jól tartják magukat, a Lawrence és Paquerette legfőbb 3 centiméter kerületű terjedelmétől a 30, 54 centiméteres óriási rózsáig! Itt a Président Seucur majdnem fekete válfaja, szélein vörös karikkákkal, ott a belől fehér, szélein pirosas Homér, a minden rózsafaj közt legnagyobb Paul Néron, a thea-rózsák közt leg-gazdagabban nyíló Mademoiselle Francisca Krüger, meg a La France, a Beauté de l'Europe, Souvenir de Malmaison, a Perle de Jardin, stb. De a rózsák nemcsak színek, illatok, nagyságuk és nyílásuk által különböznek egymástól, hanem formájuk által is. Vannak a rendes róza- és centifolia-alakúakon kívül mályva- és kamélia-alakúak, paeonia, golyó-, kehely-, cső- és rosette-idomak. Sárga, fehér, világos és sötét rózsaszín, világos és sötétpiros, barna, fekete-barna, ibolyaszínű, 1500—2500 különböző változatig.

Honnan az a számtalan rózsafaj, mely már ma ismeretes? Ha csak egyetlen rózsafajunk volna, a virág termékenyítése rendes uton-módon a méhek és rovarok által történne s mindig hasonló növények állanának elő, mint azok, melyekből előállottak. De ha a növény közelében egy más rózsafaj van, akkor a szel és a rovarok az egyiknek himporával a másikat megtermékenyítve, oly válfaj jó létre, mely mindkettőhöz hasonló s mégis mindkettőtől különbözik. Ezer és ezer ily példányból mindig a legszebbeket válogatva ki, évről évre jobb s tökéletesebb fajokat nyerünk. Az újnak, a jobbnak ez a vágya hajtotta a rózsakévelőket a mesterséges termékenyítésre, mely már oly nagy kiterjedést öltött.

A felett is sokat vitatkoztak már, hogy hol van legvirágzóbban kifejlőve a rózsatenyésztés. Korábban kétségtelen, hogy Franciaország és Anglia álltak a rózsatenyésztés élén, az utóbbi husz év alatt azonban a német tenyésztők híre is nagyot emelkedett. A bajor királyi ház e tekintetben is első helyen áll s elég a Miksa király által a starenbergi tón teremtetett híres rózsaszigetet említeni, vagy a mostani király által Chimeseben berendezett nagyszerű rózsatelepeket. De József főherceg margitszigeti kertészeté is méltán állítható ezek mellé, s világgá kiértelte a magyar és a Magyar-rózsák hírnevét. Sokat tett Franciaországban Napoleon a rózsatenyésztés emelésére, nemcsak saját kertjeiben, hanem egész birodalmában. Új piacokat szerzett a rózsáknak s nyilvános kiállításokat rendezett belőlök.

De ni ni! Mi az a csodaszzerű kertészeti monstium, mely a csarnok közepé táján rémitget szörnyszerű idomaival? Virágnak képzelődök, pedig gyümölcs, s gyümölcsnek, pedig virág a formája. Az eszme mindenesetre eredeti, melyet Reichsthaler Anna Pozsonyból igen határozott formában vitt ki e helyűtt. Óriási csokrot kötött a legszebb gyümölcsökből, melyek közt fehér és piros almák helyettesítik a rózsákat, köröskörül pedig fehér, kék és piros szőlők a leveleket és lombokat.

Izléses csoport dicsérik a csarnok egész hosszában a fővárosi virágipar előhaladottságát. Fuchs Emil, Weber, Szelnár, Seyderhelm, Mühle (Temesvárról) a parkirozásnak valódi remekét mutatják az óriási pálmákkal, latinákkal, dracénákkal, ficusokkal és pandanusokkal. Itt ott mosolygó cyclamenek, büszke és halvány kame-liák, s a gyönyörű szende kék Francisca kandi-kálnak elő, mely utóbbi egész új növény s még csak harmadéva van kereskedésben; érdemes megtekinteni Seyderhelm Szondy-utezai kertészetében, mely a legszebb s legújabb fajoknak egész gyűjteménye. Szelnár szoba-üvegháza, vízfűtésre berendezve, érdekes újítás e téren; ugyanúgy Makart-csokrok is állított ki, ugy tet-szik azonban, mintha ezek kisése már eltérnének az eredeti impozáns stýltól s oly elemeket vennék magokba, melyek zavarják az egész harmoniáját. Sokkal stýlszerűbbnek tetszenek azok, melyeket Lampi a mezőgazdasági csar-

nokban állított ki, gondos szarítással és tetszetős színösszhanggal.

A kellemesről nem árt a hasznosra menni. És mi tehet több hasznót, mint konyháinkon az izletes, friss, zamatos zöldség? Nagyon szépen megfértek kiállításunkon is a fantasztikusnál fantasztikusabb csokrok és virágok mellett az egyszerűbb ruházatu, szerényebb vetemények is, sőt kérdés, nem egy inyenézelné melyikök keltett nagyobb ingert. Az erős fekete hagyma mellett óriási példányok minden fajból, káposzták, gyönyörűen frizirozott fejjel, mintha kaszirova volnának, török tarka tökök, abnormis alakban, mint egy-egy turbán, egymást váltják fel. Majd bagy, krumpli, paradicsom, gomba, spárga, zeller, répa, petrezselem, karalábok és kaprok. Molnár József Amerikából hozott édes krumplit, melynek színe élénk sárga, homokban 2 kilónyira is fejlődik, rendkívül bő termő s ize valószínűleg gesztenyéhez hasonló. Sütve, főve kitűnő eledel. Ugyanú amerikai oker-főzeleket állított ki, mely zenge korában a spargát kitűnően pótolja, miért is az amerikaiaknak kedves eledelök. Virága is szép s két méterre nő. Továbbá amerikai paszulyt is láthatunk itt, mely a bőtermőség netovábbja s kifejtve vagy szárazon pompás izzel bír. Négy méter magas és végig tele van hüvelyekkel. Mindhárom faj meg van honosítva Saxlehner András Hunyadi János keserivízi kertészetében, hol azonban a szikes talaj gátolta kellé fejlődésüket.

Elvégre is az utolsó időleges kiállítás kertészettünknek újabb diadalát mutatja egy virág-, mint a gyümölcs- és vetemény-kertészet terén. Talán hozzá fog járulni ahhoz is, hogy a kert szenvedélyét még szélesebb mederre terelje. Mennyi igaz örömmek és büszkeségek forrása is egy darab rög, melyet magunkéknak mondhatunk. Igaz, hogy a kertészkedő ember rendszeren nem a társaság, de a kedély embere, sokat izzad, löt-fut, s a mellett a külsőre sem sokat ad, mindig szíjja hol a fagyot, hol a hőséget, hol a jeget, hol az esőt, küzködik majorsággal, éjjeli csirkefogókkal s a kertészet szenedvénye a legdonatlanabb legényembert is rövid idő alatt gyökerestől képes filiszterre idomítani. De mit neki mindez; csakhogy kis kertje lábra állításával szomszédjai irigységét fölkelte. Ebbeli örömet csak az zavará néha, ha saját termésű uborkáját megköstölve, elgondolja, hogy több mint 20 krjában áll. A mitől aztán végre is csak az uborka lesz még savanyubb. Beati possidentes!

AZ ERDÉLYI REFORM. EGYHÁZKERÜLET KÖZGYŰLÉSE ÉS AZ ÚJ PÜSPÖK FÖLAVATÁSA.

Első eset a nemzeti fejedelmek kora óta, hogy Erdélyben a református püspök a mostanihoz hasonló ünnepélyes szertartással avatott volna fel s igttatott volna hivatalába. Az erdélyi ref. anyaszentegyház a magyarországi négy egyházkerülettel teljesen külön állván, magyarországi püspöknek nem is volt ahhoz köze, hogy az erdélyi miképp igttatott be. De az utóbbi század alatt nem is volt tulajdonképeni püspökválasztás Erdélyben. Mindig csak közfőjegyző (generalis notarius) választottat, következési joggal (successióval) a püspöki székre; az feleskettett főjegyzőnek a közgyűlés (zsinat) színén. Ha aztán a püspök meghalt, a közfőjegyző egyszerűen beleült a püspöki székre. Ez följelentetett a kormányának. Ő felsége a nemzeti fejedelmektől örökölt jogánál fogva megerősítette és a Kolozsvárti székelő fő kormányzások (gubernium) valamely magas rangu ref. tagja által bevétette töle a hűség (homagialis) esküt. De az anyaszentegyháznak az erdélyi püspökök nem esküdtek.

Most a körülmények és állapotok mind a két irányban gyökeresen átalakultak. Az erdélyi közfőjegyző nem választatik többé következési joggal. Szász Domokos volt az első, a ki — ámbár szintén főjegyző — nem következett, hanem választottat püspökké s így e minőségben esküt kellett tennie az anyaszentegyháznak egész gyűjteménye. Szelnár szoba-üvegháza, vízfűtésre berendezve, érdekes újítás e téren; ugyanúgy Makart-csokrok is állított ki, ugy tet-szik azonban, mintha ezek kisése már eltérnének az eredeti impozáns stýltól s oly elemeket vennék magokba, melyek zavarják az egész harmoniáját. Sokkal stýlszerűbbnek tetszenek azok, melyeket Lampi a mezőgazdasági csar-

közreműködésével, és az apostoli egyház hagyományára szerint a kezeknek fejretétele által. A szép szertartás, mely a lelkészek felavatásához egészen hasonló, püspöki avatásnál eddig szokatlan volt Erdélyben s annál nagyobb érdeket költött.

Az ünnepélyes rendkívüli közgyűlésre, mely szept. 20-án nyílt meg, nagy számmal gyűltek össze az erdélyi ref. egyházkerület világi és egyházi képviselői, főgondnokai, tanárai és más kitűnőségei. Az ünnepélyen számos vendég is részt vett, s képviselve voltak a Királyhágóntuli testvér egyházkerületek, jelesen ott voltak: a Dunamelléki egyházkerületből: gróf Tisza Lajos főgondnok, Szász Károly püspök, Szilády Áron főjegyző. — A Dunántúli kerületből: Pap Gábor püspök, Váli János és Kis Gábor eszperesek. — A Tiszántúli kerületből: Tóth Sámuel főjegyző, Szabó János és Dárdásházy János eszperesek, Géresi Kálmán tanár. — A Tiszáninneni kerület ép e napon tartván közgyűlését, nem képviseltethette magát, de táviratokat küldöttek báró Vay Miklós főgondnok és Kán Bertalan püspök. Báró Vay Tályából kelt távirata így hangzik: •A legifjabb, nagy reményekre jogosító evang. reform. püspök beigtatási ünnepélyéhez üdvkönyvet küldi id. báró Vay Miklós, a legidősebb elagott főgondnok. — Üdvözlő iratot és sürgönyt ezenkívül is számosan küldöttek az új püspökhoz az ország minden részéből, így Révész Bálint tiszántúli püspök, báró Prónay Deszö, az ág. hitv. egyház főfelügyelője és dr. Szeberényi Gusztáv bányakerületi, Geduly Lajos dunáninneni ág. hitvallásu szuperintendensek. Az erdélyrészi evang. egyház részéről Kästner Henrik főgondnok küldött üdvözlő iratot, továbbá Budapestről Hegedüs Sándor, Kerkapoly Károly, Buzogány Áron, gróf Haller János, Véghelyi Deszö veszprémi alispán, stb.

A közgyűlést szept. 20-án d. e. 10 órakor a ref. kollegium díszteremben b. Kemény Gábor főgondnok nyitotta meg, folemlítván, hogy az erdélyi ref. püspökválasztásnál az első eset most, hogy e szék betöltése nem successio alapján töltetik be, s első eset az is, hogy a püspök, kinek választását Ő Felsége legfelsőbb elhatározásával jóvá hagyta, nem kormánybiztos, hanem Ő Felsége kezébe tege le a hűség esküt. Erre megállapítottat az egyházkerület színe előtt leteendő püspöki eskü-minta. S ezután az elnök fölhevására a gyűlés tagjai, összesen 150-en testületileg mentek a szomszédos templomba, a reformátusok farkasutezai nagy és szép templomába, melynek — a számukra fentartott helyeken kívül — a nagy közönség már minden zugát betöltötte. Itt a gyülekezet éneke s a kolozsvári dalkör karéneke után, az állandó igazgató-tanács által megválasztott püspök beigtatására felkért Szász Károly dunamelléki püspök a szószékbe ment föl s itt, buzgó előfóház után, utalva a beigtatandó püspökkel való testvéri, s Erdélyhez mint szülőföldéhez s ezen egyházkerülethez, melyben harmincz évvel azelőtt lelkészszé avatottat, fűti viszonyára, a beigtatandó püspökhoz fordulva, Krisztus ama szavaiból kiindulva, melyekkel a galileai tengeren halászó testvéreket, Pétert és Andrást apostolaiul hívta vala: *kövesetek engem és azt művelem, hogy embereket halászatok* (Mát. IV. 19.) fejtegette, miben álljon a lelkek halászata, megnyerése a hit ereje és a szeretet által, s a püspöki hivatal kötelességeit a Pál apostol által Timotheushnak és Titusnak előszabott mértékben felül a legmagasabb, eszményi czélok utáni törekvésben mutatván fel, a felavatandóra, valamint a gyülekezetre s az egész anyaszentegyházra, a hazára és a királyra áldást kérő buzgó imával zárta be nagy figyelemmel hallgatott beszédét. Most a szószék-ből leszállván, a nagy-enyedi theol. intézeti dalkör zaráneke közben a templom közepén körben ülő eszperesek közé jött s az ott ülő Szász Domokos erdélyi reform. püspököt az egyházkerület közgyűlés által már megállapított eskü letételére felhívta; mi — a h. főjegyző Benkő János előolvasása mellett — megtörtént, a felavatandó püspök a közepén letérdelt s az apostoli szokás szerint a kezeknek fejre tevése által — először a felavató püspök, azután sorban az eszperesek által — egy-egy szentírási hely elmondása mellett hivatalába beigtatottat.

És ünnepélyes szertartás után a •Jövel Szentléleknek az eszperesek által karban éneklése alatt, a most már beigtatott püspök, Szász Domokos ment föl a szószékbe, és ott, mindenek előtt Isten iránti háláját és áldozatát fejtegette ki és a gyülekezetet s az anyaszentegyház minden rendeit melegen üdvözölvén, Krisztus ama mondasából indulva ki: *az én igám, gyönyörűségem, az én terhem könnyüi* (Máté XI. 30.), gyönyörűségemnek vallá a maga igáját, mivel abban Ő Istennek, az anyaszentegyháznak, s a nemzetnek és a hazának szolgál; s könnyűnek a maga terhet, mivel abban hivatalársainak, sőt az anyaszentegyház összes tagjainak támogatására s az elődök emlékének és példájának buzdító erejére, mindenek felett pedig Isten segítségére számíthat. Nagy hatást tett kivált ott, hol ez országgyűlésben a nemzeti lét szempontjából vett közművelődési munka magasztos voltát fejtegette. Beszédét az anyaszentegyházra, a hazára és királyra, valamint Kolozsvár városára és az egész közönségre áldást kérő buzgó imádsággal s a gyülekezetre első ízben adott főpásztori áldásával fejezte be, mire a lélekemelő és megható ünnepély véget ért. Az ünnepélyen a közönség sorában jelen volt özv. id. Szász Károlyné is, ki érzékenyülve hallgatta végig két püspök-házak beszédét.

A templomi ünnepély után az igazgató-tanács által rendezett díszlakoma következett, melyen 250-en vettek részt, s úgy itt, mint a templomi ünnepélyen, az idegen vendégeknek kívül sokan voltak jelen a helybeli többi felekezetek köréből, s a hadsereg és honvédség főtisztjei közül is. Az első felköszöntőt b. Kemény Gábor mondotta a királyra és a királyi családra, ezután Tisza Lajos mondott köszöntőt az új püspökre, Szász Domokosra. Szász Domokos a kultuszminiszter elítette. Pap Gábor ref. püspök báró Kemény Gábor főgondnokra, Szász Gerő Szász Károlyra, Hegedüs István gr. Tisza Lajosra, Jenői Viktor b. Vay Miklósról mondott köszöntőt, a ki táviratilag is üdvözölték. Szász Károly az idegen vallásfelekezetekre ürtett poharát; Nagy László szilágyi eszper b. Jósika Samu főispánra, dr. Kovács Odón Kolozsvár város polgármesterére. Révay Pál az erdélyi magyar közművelődési egyesületet elítette s elnökét gr. Bethlen Gábort, stb.

A következő nap, szept. 21-én az egyházkerület folytatódó közgyűlésén először is a különböző bizottságok választották meg. Erre kezdetét vette az egyházi kodifikáció körüli vita, mely a következő üléseket is elfoglalta, s melyről alább szólnunk. Délután történt meg a szavazás a Zeyk Károly halála által megürült egyik főgondnoki helyre, melyre báró Bánffy Deszö Szolnok-Dobokamegye főispánja választottat meg, s a Szász Domokos püspökké választásá által üresedésbe jött egyházkerületi közigazgatási állásra, melyre Szász Gerő kolozsvári pap és eszper választottat meg 97 szavazattal, míg ellenjelöltje, dr. Kovács Odón negyvenedí hittanár 77 szavazatot kapott. Szász Gerőt a másnapi közgyűlésen igttatták be főjegyzői hivatalába. A gyűlés elején küldött-ség hívta meg, hogy állását elfoglalja, s először báró Kemény Gábor főgondnok üdvözölte az új főjegyzőt, a ki ezután letette az esküt. Szólt ezután Szász Domokos püspök; Szász Gerő pedig ékes beszéddel közönte meg a megtiszteltetést és bizalmat. A beszéd végzetével Benkő János volt helyettes jegyző átadta neki a főjegyzői tollat.

Az erdélyi egyházkerület e közgyűlésének — a püspök beigtatásán és a főjegyző választásán kívül — legfontosabb tárgya volt a zsinati törvények alkalmazása és életleptetése iránti intézkedés, ahhoz képest a zsinati és a különleges törvények egybeöntött kodifikálása. Az 1882. évi ref. zsinati törvények 9. §-a fenhagyta az erdélyi egyházkerületnek, hogy háromszázados különállása alatt kifejlett szervezetét s alkotmányát fenntarthatassa s magára a zsinati törvényeket azokhoz képest alkalmazhassa. Lényegesen különbözik: 1. az állandó igazgatótanács, mint közigazgatási közeg, melynek továbbá fenntartása kívánatos, sőt szükséges; 2. a papi és világi elem közti számszerinti egyenlőségnek, valamint a kettős elnökségnek hiánya, melyek nélkül szintén el lehet továbbra is az erdélyi egyházkerület, hol a világi elem túlnyomósága ugy nemzetiségi, mint egyházi szempontból sokkal hasznosabb, mint volna a merevül keresztülvitt paritás; 3. a püspöknek, eszpereseknek, gondnokoknak, stb. nem az egyes gyülekezetek, hanem az illető (egyházmegei és kerületi) közgyűlések által választása, a mi az erdélyi egyházalkotmányunk nem tisztán presbiteri, hanem részben konzisztoriális — szervezetéből következett, s melyet megváltoztatni Erdélyben szintén nem volna hasznos.

A kodifikációs munkát a közgyűlés csak részben teljesítette. Elvi határozatokat hozott inkább s a részletes kérdéseket függőben hagyta; ámbar egészen kidolgozott alapos és részletes bizottsági munkát volt előtte, némely kérdéseket még érni hagyott, hogy közelebbről annál nagyobb közmelegnyugvással oldhassa meg.

AZ ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSRÓL.

A kitüntetések. A jury-tanács e hó 24-ikén tette közzé a kitüntetések jegyzékét. A kiállítók mintegy harmadrésze nyert kitüntetést, illetőleg érmet, összesen 4891. Ebben van 114 díszoklevél, de ez voltaképpen 103-nak szól, mert néhány kiállító több csoportban kapott ugyan díszoklevelet, de ezek egy oklevélbe vonataknak össze. A díszoklevelek értékét emeli az a körülmény is, hogy azokat Rudolf trónörökös, mint a kiállítás védnöke, sajátkezűleg írja alá. A megítélt 2776 kiállítási nagy érem közül 497 Horvátországra és 222 a külföldi kiállítókra esik. E sorozatban nem foglaltatnak bent: a képzőművészeti csoportban, a pótkiállításokban és az időleges kiállítások alkalmából megítélt kitüntetések, melyek nagyrészt külön bírálati eljárás alatt állottak és a melyek alkalmából megítélt kitüntetések (kivéve a szőlőkiállítást és a lókiállítást) már régebben közzé voltak téve.

Mária Dorottya főhercegnő mellszobra. Zala György jeles fiatal szobrászunk elkészítette Mária Dorottya, József főherceg leányának mellszobrát, s miután József főhercegtől erre az engedélyt megnyerte, a szobrot kiállította az országos kiállítás műcsarnokában, hol Vastagh Györgynek ugyancsak Mária Dorottya főhercegnőt ábrázoló festménye is ki van állítva. A mellszobor tiszta fehér karrarai márványból készült és erdélyi fekete márványtalpazaton nyugszik.

Francia látogatók. A Lesseps vezetése alatt itt járt párisi vendégek szives fogadtatása sok francziának kedvet adott a kiállítás meglátogatására, s a kiállítás bizottsága e napokban kapott értesítést, hogy közelebb mintegy kétszáz látogató érkezik Marseilleből, Toulon-ból s Bordeaux-ból. Nagyobbára iparosok és gazdák. Tanulmányozni akarják viszonyainkat. Érkezők napja még nincs megállapítva.

Szerb vendégek mindig vannak a kiállításon. E hét elején is harminczöt főnyi csoport érkezett a kiállítás meglátogatására, s Novakovits volt miniszter és Puvarac arkhimandrita vezetése alatt a közzintézeteket is meglátogatták.

Nemzetközi szálló-kiállítás nyílt meg e hó 24-én az időleges kiállítás csarnokában, hol a különböző szállófajokat nagy izessel rendezte el Molnár István, a budai vinceszéki iskola igazgatója. Kiállító 65 van, van, nagyobbára hazánkból; külföldi csak kevés vesz részt. A gróf Andrásy Gyula szőlősközi uradalma 161-féle szállót, Stark Adolf B.-Csabáról 228-félét, a horvát-szlavon gazdasági egyesület 240 félét, a pécsi szőlősgazdák kétszáz fajt, az erdélyi gazdasági egyesület 139-et, mutat be. Az országos fillokszeran-állomás farkasi telepe a fillokszeran ellenálló tőkék terméséből küldött, amerikai fajokat, vagy ily fajokba oltott tőkéket.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Dante magyarul. A magyar tudományos akadémia könyvkiadó-vállalatának 1884—86-iki sorozatában megjelent Dante „Isteni színjátékának” (Divina Commedia) első része „A pokol”, Szász Károly fordításában. A nagy mű fordításával koronkint többen tettek kísérletet. Szász Károly, ki a világírodalom anyai remekét ültette át a magyar költészetbe, szintén régen dolgozik Dante fordításán, nagy szeretettel és hűvel. Mi fordító érdemeit alig is emelhetné volna máltóbban, mint Danteval, s irodalmunk kitől sem várhatta inkább e nagy erőt, mély költői érzéket, a nyelv könnyű és tiszta kezelését igénylő nehéz munkát, mint Szász Károlytól, ki nemcsak mint kitűnő műfordító élesztette e várakozást, hanem mint Dante alapos ismerője is, sokáig és behatóan buvárolván a nagy költőt, a kiről „A világírodalom nagy époszai” művében oly jeles tanulmányt tett közzé. Dantét az eredetiehez s az „Isteni színjáték” fölött kifejtett nagy irodalomhoz és kommentárokhöz méltón nyújtja a magyar olvasókörzésébe, illetőleg csak az első

részt, de az ő nagy munkaejeje, a folyton folytatott munkát, s tegyük hozzá a jó egészséges is, erős reményt ad, hogy a „Purgatorium” és „Paradisom” is nem sokára elkészül, s Dantet teljesen bírjuk, nemcsak a lefordított, de a magyar költészetbe bevezetett Dantet. Az első rész huszonkilenczet ívet (465 oldal) foglal el. Először, bevezetés nyírtja meg. Dantet nem is lehet felvilágosítás nélkül hagyni, mert eposzban korát, annak eszméit festi, a költő életét, a középkor szellemét ismerünk kell, s a földészett benyomások által eleveníteni meg fogékonyságunkat. Szász Károly így előkészítve olvasóit, még az egyes részkekhez is külön-külön tanulmányt ír, s ezen kívül bő jegyzetet minden felütőben vonatkozásról, személyekre tett czélszokról, úgy hogy nem csak az eposz szellemének mélyét tárja föl, hanem megvilágítja az egyes részleteket is ott, a hol a rég mult idők homályja terül Dante és modern olvasói közé. A magyar közönség bizonyára nagy érdeklődéssel fogadja e művet, melynek ily kitűnő átültetésében nemcsak irodalmunk izmosodása mutatkozik, hanem a mivelit közönség igényeinek emelkedése is. A kötet ára 3 frt.

A borászat könyve, tekintettel hazánk bortermelésére. A kir. magyar természetudományi társulat megbízásából írták dr. Csanády Gusztáv és dr. Plósz Pál tanárok. 47 rajzzal. Budapest, 1885. Ára 4 forint, a természetudományi társulat tagjainak 3 forint. — A természetudományi társulat 1876-iki nyílt pályázatán Csanády és Plósz jeles tanárainkat bizta meg a balatonvidéki borok s több borászati kérdés megvizsgálásával. Később a megbízottak saját fölterjesztésére oly munka összeállítására szólította fel őket, mely a borászat minden fontosabb kérdését fellelelje s egyuttal kézikönyvvül szolgáljon bortermelőinknek. Így jött létre a fent megnevezett 650 lapra terjedő kötet, mely a tudós szerzők több évi gondos vizsgálatának és tanulmányainak eredményét tartalmazza s ritka alaposággal terjed ki mindenre, a mi a borral való bánásra vonatkozik. Tartalmazza azon felül a hazai borászatra vonatkozó adatok gyűjteményét s tudományosan alapon rendkívül becses utasításokkal szolgál a borászattal foglalkozóknak. Most, midőn csaknem kivétel nélkül minden hazai termelvényünk súlyosan szenved a külföldi verseny alatt s egyedül a bor az, mely — a nagy bortermelő országokhoz pusztító fillokszeranés miatt — verseny tekintetében ma kedvezőbb helyzetben van, mint volt bármikor azelőtt; midőn tehát a gazdasági tevékenység is mind inkább a bortermelés felé fordul hazánkban: kétszeresen jó szolgálatot tett a természetudományi társulat e jeles és minden tekintetben elismeréseméltó, hasznos munka megírásával, melyhez hasonlítható irodalmunkban még nem volt s melyet a legképzettebb szakember is csak okulással fog vehetni a kezébe. Nem csupán jeles tudományos munka ez, hanem egyuttal könnyen érthető népies nyelven írott gyakorlati utmutató, mely egy országos érdekű gazdasági ágat akként tárgyal, hogy la nevezetesen borvidékeink ennek tanácsai szerint járnak el, nemcsak magok fogják látni hasznát, hanem bortermelőink oly lendületet is vehet, mely hazánk egyik legnevezetesebb és legbiztosabb gazdasági jövedelmét okvetlenül megőrzésére. Melegen ajánljuk a derék munkát olvasóink figyelmébe.

Ráth Mór kiadásában ismét értékes művek hagyta el a sajtót. Arany János összes munkáiból a 32-ik füzetet kapjuk, mely a nagy költőnek Aristophanes fordításaihoz a „Lysistrata”, „Nők ünnepe” című darabokat közli. Ára 60 kr. — Eötvös összes munkái közt pedig az *Emlékbüszkedések* közlését kezdi meg a most megjelent füzet, melyben a Kőlesey, Kőrösi Csoma Sándor, gr. Dessewffy József, Vörösmarty és Kazinczy fölött az akadémián tartott beszédeket találjuk. Ára 50 kr. Ugyancsak Eötvöstől megjelent „A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az államra” című nagy műből a 4-ik füzet; ára 50 kr. — Gróf Tolsztoj híres orosz regényéből: „Háború és béke” a 2-ik füzet; ára 60 kr. — A magyar nemzet családi könyvtára vállalatban Ráth második kiadásban boszótja közre Dickensnek „Barnaby Rudge” című három kötetes regényét, melyet Berzák Árpád fordított magyarra. A nagy angol író e regényének kora a mult század utolsó része és erőteljes korrajzi festés veszi körül a regény eseményeit. A magyar olvasókörzésébe mindig szerette Dickensnek

kinek mély humora, életismerete, hatalmas jellemző ereje, szeretetreméltósága, gyöngédsége és drámailag alkotott cselekvénye a nagy szellemek oly bő nyilatkozása együtt, hogy az újabb világírodalomban senkinek sem jutott ily gazdagág. A három kötet két kötetbe van osztva s ára 2 frt 80 kr. — Végül az 1885-ik évi országgyűlési törvényekkelből a 3-ik füzet látott napvilágot, a XII—XXV. törvényekkel; ára 1 frt.

„Chuzzlewit”, Márton élete és kalandjai, írta Dickens Károly, fordította Gyöngyösy László. A nagy-hírű angol regényíró egyik nevezetes műve, mely épen negyven év előtt jelent meg, s nagyban népszerűsítette a „Pickwick klub” és „Twist Oliver” szerzőjének nevét. „Chuzzlewit” a humor és szatira leleményes, pezsgő életű műve, mely az angol és amerikai élet közt von párhuzamot. A Légrády-testvérek kiadásában jelent meg. A három kötet ára 3 frt.

A Magyar Helikon című vállalat, melyet Stampfel Károly ad ki Pozsonyban s melynek füzeit a közoktatásügyi miniszterium a magyar nyelv és irodalom tanulmányát elősegítő olvasmányul ajánlotta, ismét öt új füzettel gyarapodott. Az egyik füzet két jeles történetírónk életrajzát nyújtja egymás mellett, Horváth Mihályt és Szalay Lászlót; írta dr. Szinyeyi József; szintén ő írta a nyelvújítás két jelesnek Révai Miklósnak és Verseyhgy Ferencnek életrajzát is. A következő füzet Kármán József és Faludy Ferenc életrajzát közli Prém Józseftől. A történelmi életrajzok közt pedig megjelent „Hunyady Mátyás”, dr. Márki Sándortól és „Fráter György”, Barabás Samutól; mindkettő gondos dolgozat. Egy füzet ára 20 kr.

Az akadémiai értekezések. A tud akadémián tartott értekezésekből egész gyűjtemény jelent meg egyszerre:

A nyelv- és széptudományi értekezésekből négy; „A kasztamuni török nyelvjárás”, Thury Józseftől; ára 50 kr. „Nyelvészeti mozgalmak a mai görögök-nél”, Télyi Ivántól; ára 20 kr. „Baldogaszony, ösvallásunk istenasszonya”, Kálmány Lajostól; ára 20 kr. „A mondat dualizmusa”, Brassai Sámuelről; ára 60 kr. — A természetudományi értekezésekből: „A Bereg megyében levő bilatoricsi Irma-forrás ásványvizének vegyelemzése”, dr. Nendtvich Károlytól; ára 10 kr. — A történelmi értekezésekből: „Összehasonlító vizsgálatok a hazai és észak-európai praeistorikus kőszerszerek eredete és répsége felől”, Ortavy Tivadartól; ára 40 kr. — Az emlékbüszkedésekből: „Emlékbüszkedé Baintner János felett”, Apáthy Istvántól; ára 10 kr. — A matematikai értekezésekből: „Tanulmányok az égi testek fotográfiaja terén”, Gotthard Jenőtől; ára 20 kr. „A napfoltok gyakorisága 1872-től 1884 végeig”, Konkoly Miklóstól; ára 30 kr.

A képzőművészet remekei című díszes nagy vállalatból, melyet Divald Károly ad ki és melyhez dr. Szendrei János írja a szöveget, megjelent a IV. kötet VIII. füzet; tartalma: „Magdolna”, Johánától; „Szent család” Tiziantól, „Aragóniai Canova arcképe” Ráfáistól, „Vénus és Cupido”, Giordano Lucától s „Vadászat” Wouwermantól. A füzet ára 1 frt 20 kr.

Vidéki új lapok. Győrben „Győr és Vidéke” című lap indult meg; pártion kívüli állást foglal el; megjelenik minden esütőtökön és vasárnap, vegyes tartalommal. Előfizetési ára félvére 4 forint, szerkesztője pedig Erney Károly. — A másik új lap „Kassai Szemle”, társadalmi, kereskedelmi és ipari érdekeket képviselő lap, megjelenik esütőtökön és vasárnap. A Ries Lajos kiadásában és szerkesztésében megjelenő lap ára egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 50 kr.

A műcsarnok 63-ki kiállítása november első napján nyílik meg. Dr. Szmeccsányi Miklós titkár a választmány megbízásából személyesen járt Párisban és Brüsszelben, hogy a külföld nevezetesebb festőitől is minél több képet szerezen. Nemzetközi kiállítás lesz ez is, de a magya művészek szintén buzgón dolgoznak. Különösen a több rendbeli pályadíjakra érkező versenyművek fogják emelni a gyűjtemény becsét és érdekességét. A bejelentési határidő október 10-ike; s az illető műveket tíz napra rá, október 20-ikán kell beküldeni.

KÖZZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar jogászgűlés. E hó 20—23-ik napjain folyt le a kilenczedik magyar jogászgűlés az akadémia kisebb termében. A bírói és ügyvédi világ számos kitűnősége jelent meg, s ezek közt Pauler Tivadár igazságügyminiszter, Szentgyörgyi Imre államtitkár, a kuria és királyi tábla több tagja.

Az ülést Hodossy Imre, az állandó bizottság elnöke nyitotta meg, a jogászgűlés jelentőségét kiemelő rövid beszéddel, aztán megválasztották a tisztikart.

Elnök Czorda Bódogh kuriai tanácselnök lett, alelnök Nagy Ferencz kolozsvári jogtanár. Czorda Bódogh zajos helyesléstől kísért hosszabb beszéddel foglalta el székét. Kiemelte, hogy országos ügyek azok, melyeket a jogászgűlés tárgyal, mert a magyar társadalom joggal követeli új igazságszolgáltatást és jó közigazgatást. A jog független uralmától függ pedig a polgári szabadság, de a magyar állameszme megszilárdításának is szükséges a jó igazságszolgáltatás és közigazgatás. Nagy Ferencz alelnök szintén mondtott rövid köszönő beszédet, aztán megválasztották a jegyzőket, Siegmund Vilmos titkár pedig terjedelmes jelentést olvasott föl az utolsó jogászgűlés óta a jog terén történtekről. Még a különböző bizottságokat választották meg s aztán a szakosztályok kezdték meg működésüket, melyek keblében sokféle és fontos kérdésekről folyt a vita.

A befejező ülés e hó 23-án délután volt, és tanácskozási alá vette az egyes szakosztályokból előterjesztett kérdéseket, aztán pedig megalakította a jogászgűlés állandó bizottságát, fővárosi és vidéki tagokból. Ezután az elnök összegezte a jogászgűlés alatt elért eredményeket, köszönetet mondott a gyűlés tagjainak, Csmegei Károly pedig a jogászgűlés nevében az elnöknek mondott tapintatos vezetéséért köszönetet s ezzel a gyűlés véget ért.

A szépmegyey történelmi társulat, mely két év előtt alakult, e hó 17-én tartotta évi közgyűlését Lőcsén gr. Csáky Albin főispán elnöke alatt. Jelen volt Császka György püspök is, valamint a tud. akadémia és történelmi társulat részéről Szilágyi Sándor.

Gr. Csáky Albin elnöki megnyitó beszédében a történelmi ápolásának fontosságát fejegette. Dr. Vajdorsky János czimzetes kanonok, társulati második alelnök felolvasást tartott a löcsői főtemplom szentélyének falfestményeiről, melyeknek megfektetésén eddig hiába fáradoztak. Császka György püspök a régi falfestmények értelmének magyarázatát megköszönve, a megrongált festmények restaurálására 500 forintot ajánlott föl. Ezután dr. Demkő Kálmán olvasta fel titkári jelentését. Az 1883-ban 104 taggal alakult egyesületnek most 155 tagja van. A társulat muzeuma is gyarapszik. Az idén már tartalmas évkönyvet adtak ki. A közgyűlés Császka György püspököt egyhangulag tisztelte taggá választotta. A közgyűlés után megnézték a Vajdovszky által ismertett falfestményeket, s a társulat muzeumát.

Történelmi magyar nyelvterjesztő és köznevelési egyesület alakult Nagy-Becskereken, az ottani magyar polgári olvasókör buzgóságából. Az alapszabályokat a helygimnázium helyben hagyta, s az alakuló közgyűlés e hó 27-ikén lesz. Az egyesület élén herceg Thurn-Taxis Egon áll, a népszerű férfiún, ki a magyarosodás érdekeit többször hangoztatta. A szervező választmány elnöke, Kovács Ágoston, lelkes felhívást tett közzé, melyben a tömeges belépésre s az egyesület czéljainak előmozdítására szólítja fel a megye hazafias közönségét.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Hatszázados jubileum. A szervitarend ritka ünnepejt fog ülni a napokban. Az idén ugyanis 600 esztendeje, hogy Philippus Benitus, a ki a szervitarendet újonnan megalapította s három világrészben elterjesztette, meghalt. Ez alkalmából e hó 25-én, 26-án és 27-én a szerviták budapesti templomában ünnepies triduumot fognak tartani, misével, s délután egyházi beszédekkel.

Arany mise. Bády Valér ferenczrendi szerzetes e hó 20-án tartotta a szerzet budapesti templomában ötvenéves lelkészkedésének ünnepét. Az arany misére a templom egészen megtelt. Az agg szerzetes Esztergomban született, most 74 éves, s a budapesti rendháznak harminczegyet év óta tagja.

MI UJSÁG?

* A „Vasárnapi Ujság” azon t. olvasóit, kiknek előfizetése e hó végével lejár, az előfizetés mellobbi megújítására kérjük föl, nehogy a lap küldésében fennakadás vagy zavar álljon be. Mai számunkhoz postai utalvány is van mellékelve, az előfizetés könyvebb teljesítése végett.

A király e hó 22-ikén utazott el Gödöllőről, s Bécsebe utaztatában reggel megállapodott Tatán, hol a honvédség épen akkor tartotta a befejező gyakorlatokat. A gyakorlatokon József főherceg és családja is jelen volt. A királyt a vasuti állomásnál n. Fejérvány Géza honvédelmi miniszter és n. Catty tábornagy is üdvözölték. Ő felsége egyenesen az Almás-Pusztára felé, a gyakorló helyre lovagolt, a közönség éljenzései közt. A mint ő felsége a dandár

elé érkezett, József főherceg fogadta, mivel kezét szorított. A csatározás azonnal megkezdődött, s a király parancsára 9 óra után szakították félbe. A király József főherceg felé fordulva, vele melegen kezét szorította s többszóron elismerését és köszönetét fejezte ki a gyakorlat kitűnő sikere fölött. Ezután a tisztikar felé fordulva, ahhoz magyar nyelven a következő szavakat intézte: „Valahányszor alkalmam nyílt honvédségem lovasságának gyakorlatait szemlélni, mindannyiszor örömmel fejezem ki megelégedésemet. Fogadják most is buzgó fáradságukért elismerésemet és köszönetemet.” Ezután Henneberg altábornagynak nyújtott kezét s külön elismerését nyilvánította, mire a legénységhez fordult s erőteljes hangon, magyarul, a következő szavakat intézte hozzájuk: „Igen meg voltam elégedve, nagyon jól volt”. Erre kíséretével a közel fekvő domb oldalán foglalt állást s kezdődött az egész dandár elléptetése Dóry dandárnok vezetésével. Az elléptetés után a király kíséretével, József főherceg, n. Fejérvány miniszter, n. Catty tábornagy alkotta követve, az almás-füzitői állomásra lovagolt vissza, hol József főhercegtől búcsút véve, az ott várakozó udvari vonaton Bécsebe utazott.

A királyné e hó 23-ikán este Gödöllőre érkezett, Mária-Valéria főhercegnővel és Gizella főhercegnővel, Lipót bajor herceg nevével együtt. A királyné a kiállítás meglátogatására jött, aztán e hó utolsó napján Miramarebe utazik, s onnan hosszabb tengeri utra indul. Korfu és Athén meglátogatása, tekintettel a Balkán-félszigeten jelenleg uralkodó viszonyokra, valószínűleg el fog maradni. A királyné utjában Nopcsa gróf főudvarmester, Fürstenberg grófné udvarhölgy, két kamarashölgy és két szolga fogja elkísérni. Mária-Valéria főhercegnő azonban nem vesz részt ez utazásban. A királyné ő felsége egészségi állapota oly kitűnő, hogy ez évben nem is fog menni Antwerpenbe a massage-kurára. A királyné azért nem szállt a budai királyi lakba, mert az udvari személyzet gyermekei közül egy pár vörhenyben fekszik.

József főherceg a honvédegyesület meglátogatására tart körutat. Volt Kassán, Tatán, s innen Nagy-Váradra utazott, hová e hó 22-ikén esti heted-fél órakor érkezett, n. Fejérvány honvédelmi miniszter e hó n. Nyáry altábornagy kíséretében. A pályaudvarban a megye és város főtisztviselői, a honvédség és hadsereg képviselői, Nogáll püspökhelyettes és Rómer Flóris kanonok, stb. fogadták, és üdvözölték nagy számú közönséggel. A főherceg Nogáll püspökhelyettes előtt mély részvételt fejezte ki Lipovniczky püspök elhunytá fölött. Rómer Flórisnak pedig megköszönte a biharmegyei népviseletről összeállított albumot, melylyel a belga királynét meglepte. A főherceg a „Sas” fogadóba szállt. Este a katonai zenekar szerenádát adott. Másnap korán reggel 6 fenébe a honvédség gyakorlatain jelent meg. Ebéd után látogatást tett a néhai püspök öcsésénél Lipovniczky Sándornál és Rómer apátkanonknál. Este 6 órakor pedig elutazott Maros-Vásárhelyre, hová e hó 24-ikén reggel érkezett.

Az alcusathi kastély gyönyörű helyiséggel lett ismét gazdagabb; e zene, ének és festészet gyakorlására szánt terem, a melynek kivitellével József főherceg Novák Ferencz fővárosi építész bizta meg, s mely f. hó 18-án teljesen készen átadva, élénk bizonyítja a fenséges család kiváló műízlését, de egyuttal hazai műiparunk tetemes haladását is. A terem falazata magas, gazdagon tagolt és díszített fabéllel van ellátva, a boltzot szintén faragott függönyzettel, valamint a faragott butorokkal pompás egüttes festői hatást gyakorol.

Az országgyűlés e hó 26-ikán szombaton ül össze. Érdekes lesz az újja szervezett főrendiház ülése, melyben n. Vay Miklós koronaőr mint korelnök fog elnökölni. A kir. leirat, mely az új elnököt kinevezi (valószínűleg ismét n. Sennyey Pált) a hét-fői üléseken olvastatik föl. A főrendiházba 370 tag nyart meghívást, ezek közt 21 főherceg.

A Tisza-család örömnépe. Kolozsvárt szep. 19-én ment végbe a miniszterelnök fiának Tisza Istvánnak esküvője unokahúgával Tisza Iona kisasszonnyal s Tisza László másik leányával, Jolánnak esküvője gr. Bethlen Pállal. A miniszterelnök családjával két nappal előbb érkezett Kolozsvárra. A lakosság föllobogózt házait, s az esküvő napján már kom reggel el voltak lepve néppel azok az utcák, melye-

ken a fényes nászmenet a szentgyházatcazi menyasszonyháztól a farkasutcai nagy ref. templomig ment, a templom körül kivált nagy volt a толongs. A Tisza-házal d. e. 10 órakor gyűltek össze a vendégek, kiknek névsorát már mult heti számunkban közöltük s midőn mindnyájan együtt voltak, megjöttek Tisza Kálmán miniszterelnök és neje, továbbá Szász Domokos erdélyi ref. püspök, ki azonnal elvégezte az előzetes egyházi szertartást. A menet a háztól 11 órakor indult meg. Sűrű emberfalak közt hajtottak a fogatok lassu ügetésben a városon keresztül a templomhoz. Elöl gr. Tisza Lajos nászruha kocsija, utána honvédtúr úri hintó. Az urak pompás díszmagyar ruhában, a hölgyek fényes öltözetekben. A templom ezalatt szorongásig megtelt díszes közönséggel. Egész Kolozsvár ott volt. Erdély leg-előkelőbb családjai összesereglettek a Tiszák nászára. Három püspök volt jelen az esketésnél: Szász Domokos, ki a szertartást vezette, Szász Károly, ki nemrég eskette Tisza Paula uraszt és Papp Gábor. A menet a kapunál rendbe állott és gróf Tisza Lajos vezetése mellett haladt a templom közepére, hol a násznép számára vastag szőnyegekkel borított hely volt fenntartva. Mialatt a menet felvonult s a kijelölt helyre ért, az orgona játszott és a kolozsvári nemzeti színház újonnan szervezett operai énekára nászdinulót énekelt, a melynek elhangzása után Szász Domokos ref. püspök mondott beszédet a két fiatal párhoz, föltárva előttök most teendő lépésük fontosságát és horderejét, a boldogságot, mely rejűk vár, melyet egymás iránt való hű szeretettel, odaadó ragaszkodással kell kiérdemelniök. A nagy név, a földi és égi adományokban való bővelkedés nagy kötelességeket jár, inti tehát a fiatal párokat, igyekezzenek minél hűvebben megfelelni ezeknek a reájuk rótt kötelességeknek, s adjanak példát a szép családi élettel, mert a család az egész modern társadalom alapja. Az esküt ugy a vőlegények, mint a menyasszonyok határozott hangon mondták utána, mire a püspök áldását adta reájuk és buzgón könyörgött boldogságukért. Ezzel a szertartás véget ért és következtek a szokásos üdvözlések. Az egész szertartás egy óra hosszúságú tartott és a menet egynegyed 1 órakor indult ki a templomból az orgona hangjai mellett. A násznép visszatérvén a Tisza-házba, ott lakomához ült, a mely után este 6 órakor a fiatal párok, valamint a miniszterelnök családjával együtt elutaztak. Tisza miniszterelnök Budapestre, s innen Bécsebe utazott, hova a most folyó fontos tanácskozások miatt kellett sietnie.

Munkácsy nem látogatja meg az idén Budapestet, a mint tervezte. Mint írják, már el is indult, el is jött Münchenig, a hol azonban kifáradtnak érezvén magát visszavert, hogy egy délfraanciaországi fürdőbe menjen.

István bácsi jubileuma. Majer István püspöknek és esztergomi kanonoknak, az országzerte tisztelt István bácsinak írói jubileumát fényesen meglátogatta Esztergom város közönsége e hó 20-ikán. A megye és város közönsége nagy ovációkkal tüntette ki, és számos küldöttség jelent meg üdvözlésére.

Esztergom megye közönsége e hó 19-én rendkívüli közgyűlést tartott s a napirend előtt Mailáth György főispán indítványozta, hogy a közgyűlés üdvözölje a népszerű író, a jeles hazafit, a szegények iszapólóját írói működésének 50-ik évfordulójára alkalmából. Az elnök főispán beszédben ismertette a jubiliás néves tulajdonait. A közgyűlés lelkes éljenzéssel fogadta a főispán szavát s egyhangulán elhatározta, hogy küldöttségileg fogja üdvözölni a népszerű főpapot. Esztergom város közönsége szintén rendkívüli közgyűlést tartott s egyhangulag elfogadta Helcz Antal főügyész indítványát, hogy az ünnepejt Esztergomváros díszpolgárává választassák. A főpapot erről küldöttség értesítette s üdvözölte. Az ünnepejt voltaképpen már 19-én kezdetét vette. A dal- és zenekedvelők egyesülete szerenádát adott. A dalára felvonulást nagy közönség követte a püspöki lakhoz. A dalára öt darabot énekelt s a közönség minden egyes darabot zajoson megénelezte. Az ünnepejt főpap a közönség zajos éljenzése közt köszönte meg a dalára figyelmét. A püspöknek huszonegy üdvözölő küldöttség fejezte ki jó kívánságát. Az agg püspök, a tisztelgések alkalmával, egyik beszédében nyilvánította, hogy hosszú életében nem találkozott emberrel, kivel sorát eleseníri ohajtotta volna. A főispán küldöttségét Sújánszky Antal kanonok vezette, a nagy közönséget dr. Feichtinger Sándor kir. tanácsos, ki ezüst babétkoszorút nyújtott át. A díszbeszédet a „Fürdő” vendéglőben tartották. Az első toszott maga a püspök mondta, a királyra és a pápára. A város nevében az ünnepejt Helcz Antal főügyész kö-

szönté fel. Üdvözölő távirat sok érkezett, többi közt Sennyey Pál barától, Zalka Győri püspöktől és Gön-1885. október—decemberi folyamára.

A Fábian-ünnep Aradon. E hó 20-ikán ülték Aradon Fábian Gábor emlékművét, kinek lakóhá-1885. október—decemberi folyamára.

Az ünnepélyre sokan jelentek meg a környékből és a fővárosból is. A magyar tudományos akadémiát Ballagi Mór, Falk Miksa (ki egyszersmind a város képviselője), Haan Lajos és Zeilinszky Mihály képviselték; a Kisfaludy-társaságot Tóth Lőrincz, a budapesti egyetemet és filológiai tansulatot Thewrewk Emil, a kolozsvári egyetemet és erdélyi muzeum-egyletet dr. Finály Henrik képviselve volt a békés- megyei, hunyadmegyei, délmagyarországi történelmi társulat, a Kárpát-egylet, stb. Arad város hatóságá szintén megjelent; valamint Fábian övegye és fiai. Az ünnepély a város ház tanácstermében kezdődött, s Talajdy főispán, mint a Kőlcsey-egylet elnöke, a vendégekhez intézett üdvözölő beszéddel nyitotta meg. Ezután Jancsó Benedek tanár tartott emlékbeszédet. Ballagi Mór az akadémia nevében Fábian tudomá- nyos és politikai tevékenységét méltatta. Tóth Lőrincz a Kisfaludy-társaság nevében különösen ki- emelte Fábian ideális törekvéseinek beszédét a kor materialisztikus irányával szemben. Ezután a társa- ság a Fábian-ünnepére vonult, Fábian egykori lakó- háza elé, hol az önképzőkör dalkara énekelte, mire Institoris főjegyző felkelt a szavak kíséretében, a nagy- számú közönség zajos éljenzése mellett levonta a lep- let a csinos márványtábláról, mely a ház homlokza- tán van beillesztve. A táblán, melyet szebbnél szebb koszorúk öveztek, arany betűkkel vannak bevésve a Fábian születésére és halálára vonatkozó adak- tok. Az emléktáblát Zala György szobrász készítette minden díj nélkül. Délután 2 órakor lakoma fejezte be az ünnepélyt.

Petőfi sírhelye. A Petőfi-bizottság dr. Török Aurél vezetésével a Szoboszlai Károly alispán támogatásával Segesváron buzgó kutatást mindent, a mi Petőfi életére vonatkozik.

A segesvári lakosok közül többen, kik a csata nap- ján 1849. július 31-én kivonultak a csatától meg- szemlélésére s a kik másnap (aug. 1.) az elesettek eltemetésében részt vettek, az alispáni hivatalban kihallgatattak. Érdekes, a mit egy Orendi nevű jelen- leg 62 éves segesvári lakos mond. Ő a csata után a monasteriai kert alatti téren mintegy kilóméternyi távolságban meztelen, felső részében összegegetett, megpörkölt testű, középtermetű, mintegy 22—27 éves, fekete haja férfi tetemet látott, a mely félig hanyatt, félig baloldalára fordulva feküdt, a mellén tántorgó sehből vér csorgott. A tetem mellett két csóvú vadászpuska s egy megégett vadásztáska hevert. Orendi másnap reggel kiment utólag a csataterre, a hol már a holtakat szekerekre rakták s a nagy sir- gördőre bedobták. Látta, mint rakták fel azt a félig megpörkölt holttestet is. Orendinek vallomása azért érdekes, mert Pap Lajos, Bem vezérkari főnöke em- lékiratai szerint, mikor a segesvári csata már javában folyt, Petőfi fekete polgári ruhában, hátán egy két- csóvú puskával a Bem ágyutelepe közelébe ment. Bem szavára: «Gehen sie fort», Petőfi eltávozott. Pap szerint a csatarend a minden oldalról előnyomuló muszkák támadása következtében már meg volt bo- molyva, s igen rövid idő múlva mindenki futásnak eredt, úgy hogy ők löhónak is alig menekülhettek meg. Petőfi azután többé senki élve nem látta, mert gyalog ki nem menekülhettek a muszkák által beke- rített helyről. Orendi vallomása és Pap Lajos vallo- mása egymással összeegyeztethető, mert a hely, hol Orendi az említett holttestet találta, nem volt 1000 lépésnél nagyobb távolságban a Bem ágyuteleptől. E hó 16-án dr. Török Aurél, dr. Váli, az alispán, a megyei főorvos, dr. Krausz Frigyes mentek a csata- teri színhelyére és Orendivel meghatároztatták a helyet, a hol ő azelőtt 36 évvel az említett holttestet feküdni látta. Ez a hely egyfelől Bem ágyutelepe és a kettős nagy honvédsír között fekszik.

Földrendések voltak e hó 22-ikén hajnalban és kora reggel Alsó-Ausztria délkeleti vidékein és Stá- jersország egy részében. Grázban elég erős volt az ingat. Bécsben szintén éreztek a hajnali órákban, va- lamint Sopronban is.

A «Jogtudományi Közöny» szept. 25 ki száma (39-ik) a következő tartalommal jelent meg:

A bűnvádi eljárás reformjáról. Dr. Sik Sándor budapesti ügyvéd. — A folytonos és folytatolagos büncselekvények tana. Dr. Balogh Jenő-től. — Tör- vénykezési szemle: A végrehajtási törvény 42. §-hoz. Hlatky Endre nagyváradi ügyvéd. — Az elöter- jesztés a végrehajtási eljárásban. Dr. Sz. S. budapesti ügyvéd. — Vagyonszerkeztési utáni mérésért illet- kek. Alexander-tól. — Jogszisztelet. Jellinek Arthur budapesti ügyvéd. — Különfék.

MELLEKLET: Curiai Határozatok. — A Magyar Jogászságnak állandó bizottságának jelentése. — Kivo- nat a «Budapesti Közöny»-ből.

Előfizetési felhívás

A «Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok» 1885. október—decemberi folyamára. Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése szeptember hó végével lejárt, felkérjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

Negyedévre (október—december).

A Vasárnapi Ujság — 2 frt — kr. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt 2 * 50 * A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 * — * A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 3 * 50 *

A «Világkrónika», mióta bővített terje- demben jelen meg, eddigi közleményeit mel- lett állandóan nagyobb elbeszéléseket és re- gényeket is nyújt olvasóinak; jelenleg Verne Gyula «A lángban álló szigetenger» című új re- gényét közli, mindenszámban két képpel. — A Világ- krónika ezen felül, mint hetilapjaink közleményei- nek kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb ér- dektű eseményeket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magya- rázatokkal kísért képekben mutatja be; közl- tájékoztató cikkek, utirajzokat, nép- és táj- smertéseket, szemléltető jelentéseket, a hazai és külföldi közérdektű mozzanatokról, találmányokról, felfedezésekről, új szintén mulattató apróbb köz- leményeket, s közhasznu tudnivalókat, stb.

A «Politikai Ujdonságok» újabb «Magyar Gazda» cím alatt két-hetenként megjelenő gazda- sági képes lappal van bővítve.

T. előfizetőinket felkérjük, hogy sziveskedjenek az elő- fizetés megújításánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél a «Magyar Gazdával» egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szerkűdésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

HALÁLOZÁSOK.

ZSOLDOS JENŐZ, a tud. akadémia rendes tagja, a legfőbb ítélőszék nyug. tanácselnöke, meghalt e hó 24-én Veszprémben, 82 éves korában. Mint bíró és író vívott ki magának nevet. Egyik legnevezeteb munkája volt a maga idejében (1842) a szolgabírói hivatalról irt könyve, melyet az akadémia is kitüntet- tette. A közigazgatás ügyeiről, a bíróságokról és jog- tudományi kérdésekről számos műve van, többnyire még a negyvenes évekből, mikor a magyar jogiro- dalom legnevezeteb művelői közé tartozott. Pá- lyáját Veszprém megyében kezdte, mint aljegyző, majd főjegyző és 1843-ban megyei követ lett. 1848- ban a pesti váltótörvények alelnöke volt, de csak rövid időre, mert ugyanez évben mint bizalmi fér- fiút Bécsbe hívták, s itt 1850-ben a császári legfelső semmitűszék magyar osztályához udvari tanácsosnak neveztetett ki, s megmaradt ott a magyar szeptemvá- rítás felállításáig, mint a hétszemélyes tanács- elnöke jövén vissza Pestre. Tevékeny részt vett az országbírói értekezletben is. Nyugalmatlaltása óta veszprémi birtokára vonult vissza.

Elhunytak a közéletben napokban: HORNYAY KÁ- MÁN ügyvéd, Zemplénmegyei bizottsági tagja, ritka műveltségű férfi, ki társadalmi és politikai kérdése- ket fejtegető tartalmas dolgozatokat is irt, de mell- betegsége már több év óta bénította munkásságát, a ki a francia vendégeket Tátrafüredre utaztatokban Virágölygőn szép francia beszéddel köszöntötte, 35 éves korában, Sátoralja Újhegyen. — FARKAS György, mőriczföldi nyug. plebánus, 74 éves korá- ban, Temesvárt. — Id. MOCZKOVCSÁK JÁNOS, evang. nyug. lelkész, 87 éves korában, Bazinban. — Kis- FALUDY LÁSZLÓ, földbirtokos, Szeredyén. — BERZE- VICZY JOZSUA földbirtokos, 74 éves korában, Berze- viczén. — JESZENSZKY ZOLTÁN, 65 éves korában, Megyefán. — HERING SEBESTYÉN, az ország egyik legidősb embere, százegy éves korában, Magyar- Egregyén. — FARKAS SÁMUEL, 52 éves korában, Bu- dapest; ugyanitt HETTINGER ANTAL, m. kir. pénz, ügyi fogalmazó, 34 éves korában. — NEMCSIR KÁROLY budapesti postafizst, 25 éves korában, Nagy-Körö- sön. — HURAY MRHALY, Nyiregyháza tekintélyes pol- gára, városi bizottsági tag, 75 éves korában. — Id. LEITNER JÁNOS, nyug. urodalmi vadász, Szatmár- megye bizottsági tagja, 74 éves korában, Szakaszon. — KRISTON György, a pelsőzi fohgáz felügyelője, Gömörmegye volt várnagya. — DERZSI GÁZA, Derzsi Károly budapesti unitárius lelkésznek hét éves fia, Tordán. — SIMONYI JÁNOS, néhai Simonyi Ernőnek, a függetlenségi párt vezérének testvére, a barsi és honti társaságok egyik tisztelt tagja, 68 éves korá- ban, Nyitra-Zámokortén.

ÖZV. HARSÁNYI PALNÉ szül. Szakáll Nagy Róza 54 éves korában, Budapesten, homnan hilt tetemeit a tót-komlói családi sírboltba szállították. — MON- DOKNÉ, Mondok János munkásai apátkanonok édes anyja. — ÖZV. WEISZ TERÉZIA, néhai Weisz Vilmos kassai kanonok anyja, 83 éves korában. — PRÓCZNYÉ szül. Pápay Otília, 60 éves korában, Nagy-Légen. — Nagy Györgyné szül. Varga Róza, fiatal hölgy, Szegeden.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Garmort. A kis beszélyke a való földi talaja he- lyett nagyon a fellegekben jár s légben lebeg. Az ilyen ködképzésről beszélyek ideje lejárt; ma már senki sem gyönyörködik bennök.

A kereszt. Régi mese; csakhogy a népmesében, nem keresztel, hanem nyárrsal szegeste magát (vagyis ruháját) a sirhoz a legény, vagy leány. S ha tárgya nem új (és elég izetlen is), bizony a kidolgozás sem jobb. Közölhetéséről szó sincs.

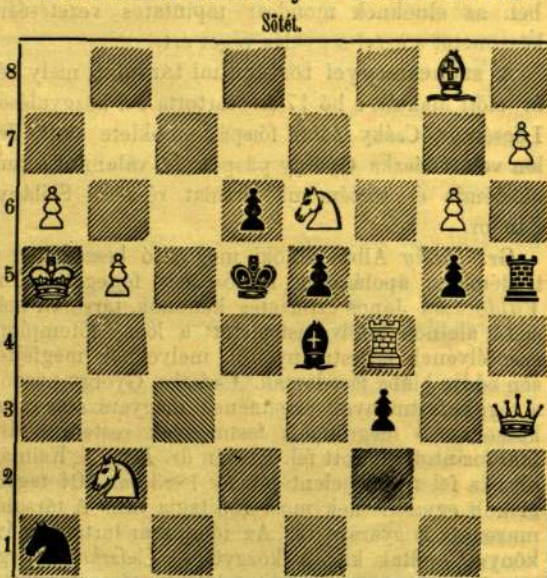
A boszorkány. Boszorkányok ugyan nincsenek; de ilyen nagylelkű boszorkányok is állg találoznak. Hosszra nyújtott unalmas elbeszélés.

B. L. Ib'n Jebin (XI. századi persa költő) forgácsai elég érdekesek magokban, irodalomtörténetileg; de költői becs kevés van bennök s a fordítás is nehé- zesnek látszik. Azért a közlést nem találjuk indo- koltnak.

F. I. Köszönettel vettük s legközelebb adni fogjuk. Raszuk. A «P. U.»-ban fogjuk közölni; hasonló terjedelmű napi érdektű tudósításokat szivesen veszünk.

SAKKJÁTÉK.

1848. számú feladvány. Kondelik K.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1843. sz. feladvány megfejtése Mész E.-től.

- Világos. Megfejtés. Sötét. 1. Hh7-g5 --- h6-g5 : (a) 2. Vd1-d5+ --- Ke5-f4 : 3. Fd8-g5 : matt. 1. --- a. 2. Vd1-d4+ stb. --- Ke5-f4 : (b) 1. --- b. 2. Vd1-d4+ --- Hg2-e3 3. Fd8-g5 matt --- Ke5-d4 :

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. Andorfi S., Kovács J. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: Exner Kornél. — Lubochán: Okál János. — A pesti sakk-kör.

HETI NAPTÁR. Szeptember hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestans, Görög-Orosz, Izraelita. Rows for days 27 to 31.

Tartalom.

Szöveg: Dr. Majer István. (Félszázados írói jubileumból). — Sámuel napja. (Költemény). Pásztoi. — Gyöző. — Szeptemberben. (Költemény). Pásztoi. — Homokból font kötelek. (Regény). — Stefánia főher- cegnő és leánya. — A budai várkertből. — A téve- dések történetéből. — Sándor Mátyás. Verne Gyula regénye. — Egyveleg. — A madridi tüntetés a néme- tek ellen. — Filippopol. — A kiállításból. — Az er- délyi reform. egyházkerület közgyűlése és az új tisp- ökö fölavatása. — Az országos kiállításról. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk- játék. — Hetinaptár.

Képek: Majer István v. püspök. — Stefánia trónörökös-főhercegnő Miramareban. — Erzsébet fő- hercegnő. — A budai királyi várkert a gözsi kőről tekintve. (Háry Gyula rajza). — Sándor Mátyás. — Filippopolis. — A madridi néptömeg letépi a német követtség zászlaját. — A német követtség ezimerének eláztatása a Puerta del Sol piacon.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egy hatszor hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többször igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad BÉCSBEN: Dukas M. Biomergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Klubenbastei 2.

A Franklin-Társulat hirlap-kiadóhivatalában

Budapest, egyetem-utca 4. sz. alatt a

következő hetilapokat lehet megrendelni:

VASÁRNAPI UJSÁG

(XXXII. évfolyam.)

szépirodalmi és ismeretterjesztő hetilap; hasábjain a legjelesebb írók működnek közre; a fölmerülő személyi és tárgyi nevezetességeket alaposan magyarázot képekben, az érdekes eseményeket hirtirovatá- ban lehet teljesen közli; beltartalom, külcsin, mennyiségre nézve a világ legerjedtebb hasonló vállalataival versenyez; bekötte 4-500 művészi kivitelű képpel díszített több mint száz nagy irny terjedelmében meg-megújuló olvasmány; nem muló, sőt növekedő értékű darabja minden házi könyvtárnak.

A Vasárnapi Ujság előfizetési ára évnegyedre 2 frt, a «Világkrónikával» együtt 2 frt 50 kr

POLITIKAI UJDONSÁGOK

(XXXI. évfolyam.)

sem pártoktól, sem kormányhatalomtól nem «befolyásolt», teljesen független politikai lap, mely a két eseményeit összegezve, kellő magyarázattal ellátott gondos és hű összehallításban tárja az olvasó elé s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi napi lapokban elszórtan megjelen, — a mely ekként ki- vált oly vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napi lapokat is lehetőleg pótolja. — A Politikai Ujdonságok újabb, «Magyar Gazda» cím alatt havonként kétszer megjelenő gazdasági képes lappal van bővítve.

A Politikai Ujdonságok előfizetési ára évnegyedre 1 frt 50 kr, a «Világkrónikával» együtt 2 frt. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt évnegyedre 3 frt, a «Világkrónikával» 3 frt 50 kr.

Legolcsóbb hetilap a magyar nép számára

Regész évre csak 2 forint.

KÉPES NÉPLAP

(XIII. évfolyam.)

a kevésbé tehetőse osztály vasárnapi újsága és politikai hírlapja, a legolcsóbb és legerjed- tebb néplap hazában; közl közhasznu elmélkedéseket, elbeszéléseket, mulatságos és tanulságos történeteket, érdekes leírásokat képekkel, s e mellett hétről-hétre figyelemmel kíséri az elforduló nevezetesebb eseményeket. „Politikai Híradó” címa-rovatában a bel- és külföldi politikai eseményeket velős rövidséggel előadja, pártatlan, elfogulatlan igazságszeretettel, s mindenkor teljesen független meggyőződéssel értelmezi.

A Képes Néplap előfizetési ára félévre csak 1 frt, — a «Világkrónikával» együtt félévre 2 fr évnegyedre 1 frt. (Csupán a «Képes Néplap»-ra évnegyedre előfizetést nem fogadhatunk el.) A «Képes Néplap» melléklete: a

VILÁGKRÓNIKA

IX. évfolyam

IX. évfolyam

képes heti közöny, állandóan nagyobb elbeszéléseket és regénye- ket is nyújt olvasóinak a világirodalom legérdekesebb termékeiből válogatva, s képekkel ellátva. (Egy-egy ily illusztrált regény külön kötetben alig szereshető meg annyira, a mennyi e képes heti közöny egész évi előfizetési ára: 2 frt.) — A Világkrónika ezen felül, mint hetilapjaink közleményeinek kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdektű eseményeket, az azokban szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magya- rázatokkal kísért képekben mutatja be; közl tájékoztató cikkekkel, nép- és táj- smerteté- nek, ugyancsint mulattató apró közleményeket, közhasznu tudnivalókat, stb.

A Világkrónikában most kezdjük meg Verne Gyula „A lángban álló sziget-tenger» című legújabb regényének közlését. Ez érdekes regény magyar fordításának kizárólagos jogát e lap szerezte meg.

Az előfizetések a Franklin-Társulat hirlap-kiadóhivatalához Budapest, egyetem-utca 4. szám címzendők. A t. cz. gyűjtőknek, egyszerre beküldött tíz előfizető után az illető lapokból egy ingyenpé- dányval szolgálunk.

100.000 forint FŐNYEREMÉNYE

a budapesti kiállítási sorsjegyeknek

Egy eredeti sorsjegy csak 1 frt, 11 darab csak 10 frt.

LÖRY J. bankházában Budapest, hatvani utca 17. sz. a.

Ismételadók felfogadtatnak. A fenti bankház eszközli egyszerűsággal mindennemű állampapírok, részvények és sorsjegyek vételét és eladását napi árfolyam szerint. Előleget nyújt érték- papirokra igen mérsékelt kamat mellett.

Pirszen (coaks) eladás.

Van szerencsénk ezennel közhírré tenni, hogy 1885 szeptember 1-től helybeli légszeszgyárainkban az I-ső rendű és dió-pirszen 100 kilóként 1 frt 50 kr.-ra leszállították. II-od rendű pirszen pedig az eddigi áron 100 kilo 1 forint 20 kr.-ért kapható. Házhoz szállítás és berakásért 250 kilótól 1000 kilóig terjedő rendelvényeknél 100 kilóként 14 kr 1000 kilót meghaladó egész fuvaroknál, 100 kilóként 10 kr. számíttatik. Budapest, 1885. augusztus 31.

Általános osztrák légszesztársulat. A budapesti légszesz-gyárak helyi igazgatósága.

Advertisement for Budapesti KIALLITÁSI SORSJEGYEK. Features a large '100.000 ft' graphic and '11 sorsjegy 10 frt' text. Mentions 4000 nyeremény and 1% levonással.

Advertisement for JÓSIKA JULIA. PÁLYAVEZETŐ. FIATAL LEÁNYOK SZÁMÁRA. Korszzerűen átdolgozta: Kuliffay Beniczky Irma. Második bővített kiadás.

THEDO tanár szakállhagymája,
legjobb és legbiztosabb
szer a szakáll szép nö-
vésének eszközésére.

Számtalan vannak még legma-
gasabb rangú férfiak között is, kik
szép szakállakat csupán e szernek
köszönhetnek. — E szer a szakállt
bietetlen gyorsasággal növeszt,
ugy hogy általa még 13 éves ifjak
is a legviridebb lőb alatt teljes
szakállhoz jutnak, miről a bizo-
nyítványok ezrei is tanuskodnak.
Eder Ferenc gyógyszerész urnak Brűnben.
A nekem küldött Thedo-féle szakállhagyma kitűnőnek bizo-
nyult, mit készítenem mellett ezennel tudomására adok.
Mitek, 1879. szept. 25-én. Otpreda Jozsef.
Fűst Jozsef urnak Prágában.
Sives Kőszönelmet a szakállhagymáért; nagyon jónak talál-
talatt. Mindenkinek a legjobb lélek ajánlatom.
Schwarzbach, 1876. febr. 25. Kist Károly s. k. épít. vállalkozó.
Fűst Jozsef gyógyszerész urnak Prágában.
A szakállhagyma joggal mondható csodaszernek. Alig négyhetet
használat után örömmel látom régi öbajlásokomat teljesedőbe menni.
Kérem önt stb. Veszén, 1879. máj. 25-én. Gábor Wenczel, orvos.
Valódi minőségben Budapesten csak Török Jozsef ur gyógyszer-
szertárban király-utca kapható; Pozsonyban Pistoray Félixnál.
Mihálykapu. Temesváron Tarozay Istvánnál. 1 csomag ára frt 2-10.

ESKÖRT (epilepsia)
és minden egyéb 2395
idegbetegséget

levelét utján gyógyít dr. Killisch speci-
alista Drezdában. A számos siker
folytán a párisi tud. társ. nagy arany
érmé. Semmi más német orvos nem
részesül e kitüntetésben, mert senki
nem bír hasonló sikert fölmutatni.

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

Szeplő,
napsütés
ellen!

májfoltok,
pörsekenések
ellen!

A folyékony glicerín-creme sikertűl egyesítése a leg-
ártatlanabb szerekek, melyek a bőrt nemcsak simábbá
és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét
fontartják. Ez eltér az eddigi közönségesen használt
glicerín-hatászerektől, melyek a glicerinen kívül semmi
nemü hatályos részeket nem tartalmaznak. Ara frt 1.20.
Legfinomabb glicerín-szappan
glicerín és illatos növényekből, kitűnően tisztít és
élenkíti a bőrt, és a finom pereszappan minden kívánt
előnyével bír. Darabja 35 kr.

Párisi hölgypor (legn. poudre de riz)
a bőrnek leggyengédebb fehér színt adja, és ártatlan-
sága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. —
Hölgyeknél, egy férfiaknál is borotválás után nagy ked-
veltségnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., (fehér és
rózsaszín) tollal 1 frt.

Kézmosó-por mandula-szappan és sper-
macetből készítve, a legár-
talanabb arcz- és kézbor tisztító szer. 1 doboz ára 50 kr.
Rouge végétál arczpóstitó, ára 50 kr.
Török József gyógyszerész, Budapest, király-utca 12.
Hamisított párisi hölgypor-tól óvakodni tessék.
Csak az tekintendő valódinak, melynek dobozára, vala-
mint használati utasításán a fenti védjegy látható.

Athatlan
eső, szél és hidegség ellen.

Csak 2 frt
egy pompás, meleg,
vastagszövetű

„Polgár“- kabát

uraknak, nőknek, fiuknak és
leányoknak. — Nincsen jobb,
tartósabb, olcsóbb és kényelmesebb, mint ezen min-
den egyének gyönyörűen illő ruhadarab, mely fekete,
kék, barna, drapp és szürke színben kapható, és követ-
kező előnyvel bír: 2371
1-ször. Minden testhez gyönyörűen illő szabása.
2-ször. A testet folyton egyenlő melegségben tartja.
3-ször. Egyéb drága téli ruházat nélkülölzése.
4-ször. Olcsósága, tartósága, csinos divatos állása.
A ki ily „Polgár“-kabátot rendel, a zordon tél hidegsége
ellen mentve van, tehát ne sajnálja senki a csekély ki-
adást; a meghűtés lehetetlen, s azt mindenki köteles
saját egészségének megtenni. — Szétküldés utánvétellel
történik. — Egyedüli eladási és szétküldési czím:

FEKETE GYULA
Bécs, V/U. Hundsthurmerstrasse 18.

Finom sárga kéziszappan
(töltete-szappanok legkitűnőbbike), glicerín és tojássárgá-
ból készítve, kitűnően tisztítja és élenkíti az arczbort, és annak
egészes frissességét állandóan fenntartja. Ezen — csupán két
legártatlanabb szerből keült szappan, tej-mosásra is nagyon
ajánlható. Ara: 1 doboz 20 kr., 1 doboz 50 kr. Kapható:
Budapesten egyedül: 2182
ur dívat-üzletében,
LATZKOVITS A. váczli utca 22. sz.

IGÉRVÉNYEK
bécsi sorsjegyekre,
főnyeremény 200,000 frt,
huzás már 1885 október 1-én,
darabja frt 2.50 és 50 kr. bélyeg

Kiállítási sorsjegyek
főnyeremény 100,000 frt. 2397
1 darab csak 1 forint, — 11 darab 10 forint.
Vétele és eladása,
valamint kölcsönadás is mindenemű sors-
jegyekre, részvényekre és letétjegyekre.
váltóüzlete BUDAPEST,
hatvani utca 17. szám.

2000 forintot
évenként becsületesen megte-
rehetnek, különös idővesztés-
és lőke s kockázattal nélkül
derékes és jöhető, bármily
állásu egyének, kik a bírtok s
osztálybellekkel érintkeznek.
Ajánlatokat a **jelentőli foglal-
kozás** megjelölésével közvetit
Schickl Henrik hírteljes-írodája
Écsben, «Nr. 2000» alatt.

„Ma

A Magyar Háziaszony
kiadóhivatala
Budapest, nagy korona-
utca 19. sz.

Ez a kiadvány egyik ház-
tartásból sem szabadna hiá-
nyozni, miután utmutatási
mellett több száz forintot le-
het a háztartásban megtaka-
rítani.

A MŰVÉSZETEK TÖRTENETE
A LEGRÉGIBB IDŐKTŐL NAPJAINKIG.

IRTA
PASTEINER GYULA

Ára fűzve 6 forint osztr. ért. 352 ábra a szövegben. Félbörbe díszesen kötve 8 frt o. é.

A művészetek története, írta Pasteiner Gyula. Kiadásunkban megjelent e munka kimerítő részlet-
séggel tárgyalja a művészetek történetét. Bevezetésül
áttekintést nyújt a kezdetleges fejlődésről a történelmi
előtti korban, ezután három szakaszban ismerteti az
építést, a szobrászatot és a képrás történetének moza-
náit a legrégibb időkől fogva. A 763 oldalra terjedő
és 352 ábrával ellátott könyv, a mint mondani sem
kell, irrdalmunkban hégapótló. Ezenkívül a könyvnek
irodalmi becsét kölcsönöz azon körülmény, hogy a szer-
ző megzakítás nélkül 4 évig tartó külföldi tanulmány-
útja alkalmával a művészeti emlékek roppant sokaságát
saját szemléletből ismerte meg, s ennek alapján az
anyag feldolgozásában önállóságát, s a fölfogásban
eredetiségét megőrizte. Bátoran mondhatjuk, hogy a
könyv szerzőjének önállóságánál, tömör és élénk
elődásánál fogva, mely mindig a legjellemzősebbet
emeli ki, a hasonnemű külföldi művekkel nemcsak ki-
állja a versenyt, hanem azokat sok tekintetben föl-
mulja. Egy másik nagy előnye a munkának az, hogy a
magyar művészeti emlékekre kiváló gondot fordított,
azokat mindenütt beillesztette, a művészet történetébe,
s hol csak teheti a fejlődés mozzanatait magyar emle-
kekkel világítja meg. Szent István koronájától kezdve
minden kiválóbb műemlékünkrol, s különösen házaik
építési emlékekről és az országos képtárról részletesebb
művészettörténeti tájékoztatást nyújt e könyv. Azt hiszik
tehat, hogy az irodalmi és tudományos színonalon álló
ezen munka, mely régen hiányt pótol, a művészet iránt
érdeklődő műveltség igényeit minden tekintetben
teljesen ki fogja segíteni.

TARTALOM: Előszó. — Bevezetés. — Első rész: Az
építés története. Az ó kor keleti népeinek építése. —
A kisázsiai pelag és etrusk építés. — A görög építés.
— A római építés. — Az ó keresztény építés. — A by-
zanci építés. — Az új perza és moamedán építés. —
A román építés. — A csücsives építés. — A renaissance
építés. — Az építés a XVII. és XVIII-dik században. —
Az építés a XIX-dik században. — Második rész: A
szobrászat története. Az ó kori keleti népek
szobrászata. — Az ó görög és etrusk szobrászat. — A
görög római szobrászat. — Az ó keresztény szobrászat.
— A szobrászat a román és csücsives építés idejében.
— A renaissance szobrászat. — A barokk és a tanult
klassikai ízlésű szobrászat. — A szobrászat a XIX. szá-
zadban. — Harmadik rész: A képrás története.
A képrás az ó kor keleti népeinél. — A görög-római
képrás. — Az ó keresztény képrás: A katakombák
falképei. — A római és ravennai — ozaik képek. — A
képrás Byzancban. — Képes kéziratok. — A képrás
a román és csücsives építés idejében; Mozaikképek. —
Képes kéziratok. — Üveg képek. — Falképek és függő-
képek. — A renaissance képi és a XV. században:
Németalföld. — Olaszország. — Németország. — Fa-
metszet és rézmetszet. — A renaissance képrás a XVI.
században: Olaszország. — Németország. — Német-
alföld. — A képrás a XVII. és XVIII-dik században:
Flandria és Hollandia. — Olasz. Spanyol- és Francia-
ország. — Német. Angol- és Magyarország. — A képrás
a XIX-dik században. — Mutatók. Irodalom. —
Abrák. — A művészek nevei — Hely- és tárgymutató.

VASÁRNAPI UJSÁG

40-IK SZÁM. 1885. BUDAPEST, OKTÓBER 4. XXXII. ÉVFOLYAM.

Költészet: Vasárnapi Ujság és egész évre 12 frt / POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / félévre 6 *
Csupán a Vasárnapi Ujság: / egész évre 8 frt / félévre 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt / félévre 3 *
Költészet előfizetőihez: a postai postagalddal megkötésről viteldi is csatlakozó.

ZSOLDOS IGNÁCZ.
(1803—1885.)

A ki a veszprémi püspökert fasaibaiban a
nyári hajnalok valamelyikén megfordult:
gyakran láthatta ott azt a nyájas tekin-
tetű agastyánt, ki unokája, egy fiatal leány
karjain órák hosszúig el-elbolyongott a sűrű-
ségben s mosolyogva felegetett a köszön-
tesekre, melyekkel ismerős, ismeretlen részéről
találkozott. Ez az öreg ur a magyar jogtudo-
mány, a bírói kar egyik legnagyobb büszkesége
volt: Zsoldos Ignác, ki Veszprémben élvezte
azt a nyugalmat, melyet több mint ötvenéves
működésével megérdemelt.

Ebben az öreg, meggyönyvdt termetű aggas-
tyánban, kinek a legnagyobb és legelőkelőbb
bírói állások betöltése jutott osztályrészül, nagy
ész, kitűnő szorgalom s egy hosszú élet bölcsé-
szete által kifejtett klasszikus egyszerűség voltak
feltalálhatók. Nemes egyszerűség, mely utolsó
perczében, utolsó intézkedésében épen oly meg-
ragadóan nyilvánult, mint hosszú közpályája
bármelyik szakában.

Zsoldos Ignác Pápa, az 1803-ik év július
24-ikén született. Atyja, Zsoldos János, az egész
vármegyében híres orvos volt, ki fiát magas, az
akkori kor szellemét túlhaladó kiképzetésben
akarta részesíteni. Elemi iskoláinak elvégzése
után a pápai kollégiumba küldé, hol akkor a
nagy tudományú Márton István előadásaira az
egész országból özönlött a tanulni vágyó ifju-
ság. A tudós pápai tanár Kant «Kritika-philoso-
phiá»-ját tanítá s a Krug munkáit használta
hozzá forrásul. Az ifju Zsoldos e szellemben
nevelkedett s ezt is követé későbbi műveiben.
A poézist, rhetorikát és bölcsészetet elvégezvén,
a jogi tanfolyam folytatására Pozsonyba, majd
Bécsbe ment. Innen visszatérvén, joggyakornok
lón meggyénel s 1826-ban az ügyvédi vizsgá-
latot is letette. Ez időben absentium alegatus
volt Pozsonyban, hol a rendek tanácskozásait
nagy figyelemmel hallgatta. Ez években már
sokat tanácskoztak ama reformokról, melyeket
később az egész ország átalakulása követett, s
az új eszmék sűrűen hangzottak ama követek
ajkairól, kiket a magyar szónoklat példány-
képeül szokás felállítani. Az ifju Zsoldos sokat
tanult e tanácskozásokból s későbbi műveiben
gyakran találunk oly vonásokra, melyek e be-
nyomások félreismerhetetlen bélyegét viselik.

E korszak után Zsoldos Ignác is, amaz idők
általános szokása szerint, a vármegyénél vállalt
hivatalt. Az időben a megyei gentry minden
tagja itt kezdte meg közpályáját s a hivatalokat
a Kopácsy, Rosos, Késmárky, Békássy, Bezerédj,
Rohonczy családok tagjai foglalké. A megyei
autonomia e virágzó korszakában élénk és be-
pezgő élet uralkodott a székvárosban. Zsoldos

Ignác is szívesen jött ide; 1826-ban aljegyző,
1827-ben a pápai járás szolgabírája, 1832-ben
főbíró s 1834-ben megyei főjegyző lón Vesz-
prém vármegyében. Ezt a tisztet kedvel és
szorgalommal viselte 1843-ig; s midőn Sebes-
lyén Gáborral együtt országgyűlési követé vá-
tasztatott, kiköté, hogy «a jövő tisztújításkor
szabadságban álljon a karok és rendek bizo-
dalmát ujong kérni. Ugy látszik sajnálta ott-
hagyni a megyei életet s hitte, hogy még visz-
szatér oda. De a körülmények változásánál
fogva követé létele sok tekintetben forduló-
pont lón életében.

Az 1843-ban kezdődött országgyűlési ciklus
végével Zsoldos Ignác a pesti váltótörvényszék
bírája lón, melyhez az 1848-ik év elején a ná-
dor alelnökké nevezte ki. Ez időben sokat fog-
lalkozott a váltóügyek theoriájával s e tanulmá-
nyainak eredménye egy «Magyar váltótörvény»

lón (1845). A forradalom még hivatalában ta-
lálta, de a függetlenségi nyilatkozat megjelente
után Zsoldos Ignác, ki mindig aulikus érzelmű
ember volt, Bécsbe költözött, hol aztán a leg-
felső semmitőszék magyar osztályánál udvari
tanácsos lett. E lépését, melylyel sokaknak
vonta magára neheztlését, azzal igyekezett
enyhíteni, hogy bírói magas állásában hasznára
legyen a magyar ügynek s befolyásával igyekezett
ellensúlyozni az önkényuralom törekvéseit, me-
lyek romlással fenyegettek mindent, a mi magyar.
Az alkotmány visszaállítására után Zsoldos Ig-
nácot a magyar hétszemélyes tábla elnökévé
nevezték ki, s midőn a septemviratus megszűnt,
elnöki állását a kuriánál is megtartá. Azok az
emberek, kik bírói működését figyelemmel ki-
sérték, mindig a legnagyobb elismeréssel emli-
tették kitűnő jogismereteit, jeles ítélőtehetségét
s páratlan igazságszeretetét.

ZSOLDOS IGNÁCZ.